

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς
Διακονίας, Ἰασιού 1 — Ἀθῆναι 140.
Προϊστ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ.
Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Τοῦ θανάτου ἅς γιορτάσουμε τὴ νέκρωσι, τοῦ Ἀδὴ τὸ γκρέμισμα, τὰ προοίμια ἄλλης ζωῆς, τῆς αἰώνιας. Καὶ σκιρτώντας, ἅς ὑμνοῦμε τὸν αἵτιο, τὸ μόνο εὐλογητὸ κι ὑπερένδοξο Θεὸ τῶν Πατέρων μας. (Ἰωάννης Δαμασκηνός)

Ἀς εὐφημήσουμε σήμερα τὸ Μονογενὴ Θεό, τὸ γεννῆτορα τῶν οὐρανίων... ποὺ μὲ φαεσφόρες ἀκτίνες ὁλόκληρη τὴν οἰκουμένη κάλυψε. Ἀς εὐφημήσουμε σήμερα τὴν ταφή τοῦ Κυρίου, τὴν ἀνάστασι τοῦ νικητῆ, τὴ χαρὰ τοῦ κόσμου, τὴ ζωὴ τῶν ἐθνῶν.

(Γρηγόριος Νύσσης)

Μὲ τὴν ἀνάστασι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, πῆραν φαῖδρὴ ὄψι τὰ ἄνθη τοῦ τριμήρου Πάθους. Ἀστράφτουν τὰ κρίνα τῆς κολυμβήθρας. Ἀστρα ἀνέτειλαν ἀπὸ τὰ νερά. Γιατὶ φανερώθηκε ὁ ἥλιος πάνω σ' αὐτοὺς ποὺ κάθονταν στὸ σκοτάδι, σὲ λάκκο κατώτατο καὶ σὲ σκιά θανάτου.

(Πρόκλος Κων) πόλεως)

Ὁ ἄνθρωπος, μὲ τὴν ἀνάστασι τοῦ Σωτῆρος, γνώρισε τὴν Ἁγίαν Τριάδα. Ἐχοντας λοιπὸν ἔτσι λάθει τὸν ἀρραβώνα τῆς ἀφθαρσίας, τελικὰ μὲ τὸν ὁρατὸ κόσμον θ' ἀλλοιωθῇ καὶ τὴν ἀφθαρσία θὰ κληρονομήσῃ.

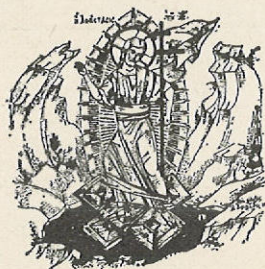
(Συμεὼν Θεσσαλονίκης)

Εἴστε λίθοι τοῦ ναοῦ τοῦ Πατρὸς, ἐτοιμασμένοι σὲ οἰκοδομῇ του, ὑψωνόμενοι πάνω ἀπὸ τὴ γῆ μὲ τὸ μηχανήμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ εἶναι ὁ σπαυρός, χρησιμοποιοῦντας γιὰ σχοινὶ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα. Ἡ πίστι σὰς σηκώνει ψηλά καὶ ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ ὁδὸς ποὺ σὰς ἀνεβάζει στὸ Θεό.

Εἶναι καλύτερο νὰ σιωπᾷ κανεὶς καὶ νὰ εἶναι χριστιανός, παρὰ νὰ μιλᾷ καὶ νὰ μὴν εἶναι.

Οἱ κληρικοὶ πρέπει νὰ φυλάγονται ἀπὸ τὶς κατηγορίες σὰν ἀπὸ φωτιά.

(Ἰγνάτιος Ἀντιοχείας)

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ

ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ ΙΓΝΑΤΙΟΣ*

Τοῦ κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

Ὁμ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

II. Σ χ ό λ ι α

Περαιτέρω παραπέμπω εἰς τὰ περὶ «ζύμης» λεγόμενα καὶ ὑπὸ τῶν ἀκολούθων ἐκκλησιαστικῶν συγγραφέων: Προκοπ. Γαζ. Μ. 87, 701C. Μεγ. Βασιλείου 32, 932B. Νείλου, Μ. 79, 960D. Μακαρ. Αἰγ. Μ. 34, 665A. Ἰσιδώρου Πηλ. Μ. 78, 312B. Γρηγ. Νύσσ. Μ. 45, 93B κ.π.ᾶ. — «ἐνοξίζω» ἐκ τοῦ ρ. «ἐνοξίζω», τὸ πρῶτον παρ. Ἰγν. ἀπαντῶν μετὰ τῆς προθέσεως «ἐν» καὶ σημαίνει ὅτι ἔχει τὴν γεῦσιν ὄξους, ὅπως τὸ ξινὸ κρασί ποὺ εἶναι ἀκατάλληλον εἰς πόσιν. — «ἀνέαν ζύμη» καλεῖ ὁ Ἰγν. τὸν Χριστόν. — «ἀλίσηται» τοῦ ρ. «ἀλίζω» = ἀλατίζω, μέλλ. ἀλίσω καὶ παθ. «ἀλίζομαι» = ἀλατίζομαι, γίνομαι εὐχάριστος (εἰς τὴν γεῦσιν), νοστιμίζω. — Ἐν τῇ Π.Δ. τὸ ρ. ἀπαντᾷ τετράκις: Λευϊτ. 2,13. Τωβ. 6,5. Ἦσ. 47,2. Ἐζ. 16,4. Ἐν δὲ τῇ Κ.Δ. ἀπαντᾷ ἐν Ματθ. 5,13. καὶ Μάρκ. 9,49. Λουκ. 14,34. Κολ. 4,6. Ἡ χρῆσις τοῦ ρήματος σπανίζει καὶ παρὰ τοῖς ἐκκλησ. συγγραφεῦσι. Παραπέμπω εἰς Χρυσόστ. Ὁμιλ. εἰς Ματθ. XV, παρὰ Μ. 57, 251. Παλαδ., Βίος Χρυσ. Μ. 47,19: «Καὶ διαπρέψας (δηλ. ὁ Χρυσόστομος)... ἀποσεμνύνει τὸ ἐκεῖσε ἱερατεῖον τῇ τοῦ βίου ἀκριβείᾳ, τοὺς μὲν ἀλίζων τῇ σωφροσύνῃ, τοὺς δὲ φωτίζων τῇ διδασκαλίᾳ, τοὺς δὲ ποτίζων τοῖς τοῦ Πνεύματος νάμασιν». — «ἐλεγχθῆσεται», ἐκ τοῦ ρ. «ἐλέγχειν», οὐτινος ἡ σημασία πολύσημος. Ἐν τῇ Π.Δ. ἀπαντᾷ 64 φορές. Ἐν δὲ τῇ Κ.Δ. 20 φορές. Τὸ ρ. σημαίνει 1) ἀτιμάζειν, καταισχύνειν, φέρειν τινὰ εἰς ὄνειδος· 2) ἀνακρίνειν, ἀνακαλύπτειν ἐνοχλήν, ἀνασκευάζειν, κατηγορεῖν· 3) φέρειν εἰς ἀπόδειξιν, ἀναιρεῖν, ἀπορρίπτειν· 4) νικᾶν, καταβάλλειν. — Τὴν ἱστορικὴν ἐρμηνείαν καὶ χρῆσιν τοῦ «ἐλέγχειν» ἐκθέτει ἐν τῷ λεξικῷ τοῦ Kittel, ThWNT τ. 4, 470/4 ὁ Fr. Büchsel. Διὰ δὲ τὴν χρῆσιν τοῦ ρήματος παρὰ τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς συγγραφεῖσι παραπέμπω εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ Lampe σ. 446/7.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 82 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7-8 τεύχους.

Δημοκρατικὸν 'Ιδεῶδες καὶ Πολιτικὴ 'Ελευθερία

Τοῦ κ. ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Προπρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Πρέπει νὰ τονισθῇ, ὅτι ἡ ποιότης τῆς πολιτικῆς πράξεως ἐξαρτᾶται ἀπ' τὴν ποιότητα τῶν ὑποκειμένων αὐτῆς καὶ ὅτι ἡ ἐξυγίανση τῶν πολιτικῶν δομῶν προϋποθέτει τὴν ἐξυγίανση τῶν ἀνθρώπων. Ἐπομένως ἡ δημοκρατία ὡς μορφή κράτους προϋποθέτει τὴν δημοκρατία ὡς τρόπο καὶ μορφή ζωῆς. Ἡ δημοκρατία εἶναι δυνατὸ νὰ πραγματοποιῆται μόνο γιὰ δημοκράτες καὶ μόνο ἀπὸ δημοκράτες. Τὸ δημοκρατικὸν ἰδεῶδες πρέπει νὰ ἰσχύῃ ὡς καθολικὸ κοινωνικὸν ἰδεῶδες. Ὅλες ἀνεξαιρέτως οἱ κοινωνικὲς δομὲς πρέπει νὰ προσδιορίζονται ὑπ' αὐτοῦ.

Ἐὰν παρομοιάσωμε τὶς διατάξεις τοῦ δημοκρατικοῦ συντάγματος πρὸς τοὺς ἀναγκαίους κανόνες τῆς διεξαγωγῆς ἑνὸς παιγνιδίου, οἱ συμπαίκτες εἴτε ὡς ἄτομα, εἴτε ὡς ὁμάδες, εἴτε ὡς κυβερνῶντες, εἴτε ὡς κυβερνῶμενοι, εἶναι πολυάριθμοι. Τὸ κράτος, πού ἀπ' τὴν ἄποψη τῆς νομικῆς ἐπιστήμης θεωρεῖται ὡς ὑποκείμενο δικαίου, ὡς νομικὸ πρόσωπο, ἀπὸ κοινωνιολογικὴ ἄποψη καὶ ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς φαινομενολογικῆς Φιλοσοφίας τῆς Πολιτείας δὲν εἶναι ἓνας συμπαίκτης, ἀλλὰ ἡ δυναμικὴ συνισταμένη καὶ σύνθεση τῆς στρατηγικῆς, τὴν ὁποία οἱ διάφοροι συμπαίκτες — μὲ τὴν διανομὴ τῶν ἡγετικῶν ἢ τῶν ἀπλῶν, πρωτεύοντων ἢ δευτερευόντων ρόλων — ἀναπτύσσουν κατὰ τὴ διεξαγωγὴ τοῦ παιγνιδίου, ἐφαρμόζοντας καλῶς ἢ κακῶς τοὺς κανόνες του. Ὅπως ἀκριβῶς τὸ παιγνίδι διαμορφώνεται δυναμικὰ ὑπὸ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων, πού τὸ διέπουν, ἔτσι τὸ κράτος δὲν εἶναι στατικὸ ἀντικειμενικοποιημένο μέγεθος πού δρᾷ μέσα στὸ πλαίσιο τῶν κανόνων τοῦ συντάγματος, ἀλλ' εἶναι κάτι, τὸ ὁποῖο συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως διαμορφώνε-

ται ὑπὸ τοῦ τρόπου τῆς ἐφαρμογῆς τῶν κανόνων αὐτῶν ἀνάλογα πρὸς τὶς ἱκανότητες τῶν κυβερνώντων καὶ κυβερνωμένων συμπαικτῶν, ἀνάλογα πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ἀλληλοσεβασμοῦ καὶ τῆς ἐτοιμότητος πρὸς συλλογικὴ συνεργασία καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν ποιότητα αὐτῶν, ἡ ὁποία εἶναι τὸ πρωτεύον. Ἐὰν αὐτὲς οἱ δύο μαρξιστικὲς σοβιετικὲς ταινίες «Τὸ πρίμ» καὶ «Ὁ πῶ καυτὸς μήνας» τονίζουν τὴν ἀνάγκη ὑπάρξεως ἠθικῶν προσωπικοτήτων, γιὰ νὰ ὑπερνικηθῇ ἡ ἐξ ἐλλείψεως ἰδιωτικοῦ ἐνδιαφέροντος παρουσιαζομένη ὑποτονικότης τῆς παραγωγῆς ἐντὸς τοῦ γραφειοκρατικοῦ συστήματος τῆς δλοκληρωτικῆς κατευθυνομένης οἰκονομίας, πολὺ περισσότερο ἀπαραίτητη εἶναι ἡ ἠθικὴ ποιότης ἐκείνων, πού ἐμφυχώνουν τὰ δημοκρατικὰ καθεστῶτα, τὰ ὁποία μὲ ἠθικὴν ὑπευθυνότητα θὰ ἐφαρμόζουν τὴν ἐκ τοῦ κοινωνικοῦ συμβολαίου (τοῦ Ρουσώ) τρόπον τινὰ ἀπορρέουσα δεοντολογία καὶ θὰ ἀγωνίζονται γιὰ τὴν ἐξισορρόπηση τῶν ἀτομικῶν ἐλευθεριῶν καὶ τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης μὲ ρεαλιστικὴν εὐέλκτικη κρατικὴ παρεμβατικὴ πολιτικὴ, πού ἀποφεύγει ὁποιαδήποτε μορφή μονολιθικοῦ δογματισμοῦ.

Τὸ πρόβλημα τῆς ποιότητος τῆς πολιτείας καὶ τῆς καλῆς ἀσκήσεως τῆς νομοθετικῆς, τῆς ἐκτελεστικῆς, καὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας εἶναι σὲ τελευταία ἀνάλυση πρόβλημα ἠθικῆς ποιότητος τῶν ἀρμοδίων φορέων τῆς καὶ ὅλων τῶν κρατικῶν ὀργάνων, πρόβλημα θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς συναρτήσεώς των πρὸς τὶς χριστιανικὲς ἀξίες. «Ὅς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῖν ἔσται ὑμῶν διάκονος, καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος» (Μάρκ. ι', 43-44). Ἡ Πολιτεία, περισσότερο ἀπ' τὰ πολιτικὰ σχήματα, χρειάζεται ἠθικοὺς ἀνθρώπους, πού θὰ ὑποτάσσουν τὸ «ἦττον» ἢ τὸ «χεῖρον» στὸ «κρεῖττον» καὶ στὸ «βέλτιον», ἱεραρχώντας σωστὰ τὶς διάφορες ἀξίες. Σ' αὐτὰ τὰ πλαίσια ἐντάσσεται καὶ τὸ «πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις» (Πράξ. ε', 29).

Ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀνωτέρα αὐτὴ ἠθικὴ ποιότης στὴν πολιτικὴν ζωὴ, πρέπει τὰ ὑποκείμενα τῆς πολιτικῆς πράξεως νὰ μὴ πάσχουν ἀπὸ πνευματικὴ μυωπία ἢ ἀπὸ ἀξιολογικὸν δαλτωνισμό, ἔνεκα τοῦ ὁποίου συχνὰ οἱ ἀνώτερες πνευματικὲς ἀξίες εἴτε ἐξαφανίζονται ἐκ τοῦ ὁπτικοῦ πεδίου, εἴτε φαίνονται ὡς ἀποκρουστικὲς καὶ τυραννικὲς. Ἐκεῖνο, πού ἰδίως ἀπαιτεῖται, δὲν εἶναι μόνο τὸ νὰ εἶναι οἱ πολιτικοὶ ἄριστοι κατὰ τὸ δυνατόν εἰδικοί ἐπιστήμονες ἢ τεχνοκράτες, ἀλλὰ τὸ νὰ εἶναι πρὸ πάντων φιλοσοφημένοι καὶ νὰ ἔχουν καθολικὴν ἐποπτεία τοῦ πληρώματος καὶ τῆς ἱεραρχικῆς κλίμακος τῶν πολιτιστικῶν ἀξιών.

Συνέχεια στὴ σελ. 103

ΟΙ ΨΑΛΜΟΙ ΤΟΥ ΔΑΒΙΔ & Η ΤΡΥΦΕΡΗ ΗΛΙΚΙΑ*

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

Καὶ ἄλλο δίδαγμα: Ὁ Θεὸς εἶναι «σώζων τοὺς εὐθεῖς τῇ καρδίᾳ» (ζ' 11). Ὅλους τοὺς λυπάται καὶ θέλει νὰ τοὺς βγάλει ἀπὸ τὸ λάκκο τῆς ἡθικῆς τους πτώσης. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ λύπη καὶ καταλήγει σὲ γλίτωμα μονάχα ὅπου ὑπάρχει καρδιὰ εὐθεία, ἴσια προαίρεση, τίμιο κοίταγμα τοῦ δύσμορφου ἑαυτοῦ μας καὶ τῆς καλολογῆς μιᾶς ζωῆς σύμφωνης μὲ τὸ θεῖο θέλημα.

Σὲ τί ὕμνους ἀρέσκεται ὁ Ὑψιστος; Στους καλοκατωμένους ἀπὸ τεχνίτη ὥριμο; Σ' αὐτοὺς ὅπου σπιθίζουν πολὺτιμα πετράδια λέξεων καὶ νοημάτων καὶ ξετυλίγεται μιὰ σοφὰ ἀρμονισμένη μουσική; Ὁχι. Τὸ ἀφτί του εἶναι εὐήκοο σὲ ψελλίσματα μικρῶν παιδιῶν, ποὺ ἔχουν κάτι ἀπειρα πιδ ἄξιο ἀπὸ τὰ πλουμῖδια τῆς τέχνης, τὴν καρδιακὴ ἀθωότητά καὶ ἀπλότητα: «Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον» (η' 3).

Τὶ ἰδέα κληρονομεῖ γιὰ τὸ ἀνθρώπινο ὄν ὁ ποιητής; Ἐχει σημασία αὐτὸ καὶ ἀπὸ παιδαγωγικῆς ἀποψη. Γιατί, ὅσο ὑψηλότερη εἶναι ἡ ἰδέα αὐτή, εἶναι καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς. Ὅταν τὸ ἀντικείμενό της ἀκτινοβολεῖ μεγάλη ἄξια, ἡ λειτουργία της σημειώνεται σὲ ἀνώτερα ἐπίπεδα. Διοικτὸν, ἐδῶ ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ ἀντικείμενο, ποὺ κατέχει στὴ δημιουργία μιὰν ἀπὸ τὶς δυὸ ὑψιστες θέσεις. Εἶναι οἱ θέσεις τῶν λογικῶν πλασμάτων, τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ὕψιστη εἶναι τῶν πρώτων. Εὐθὺς ὅμως κατόπιν, ἔρχεται ἡ δική μας. Δεῖ ἓνας ψαλμὸς (η' 6) γιὰ τὸν ἄνθρωπο: «Ἡ λάττωσας αὐτὸν βραχὺ τι παρ' ἀγγέλους». Τὸν ἔκτισες μόλις κατῶτερο ἀπὸ τὶς οὐράνιες Δυνάμεις.

Οἱ πιστοί, στὴν Παλαιὰ Διαθήκη, ἔχουν συχνὰ φωτεινὴ ἀντίληψη. Συλλαμβάνουν ἠθικὲς ἐννοιες, ποὺ διαφέρουν δυσδιάκριτα ἀπὸ ἐκείνες τῆς Καινῆς Διαθήκης ἢ καὶ εἶναι ἀκριβῶς ἴδιες. Ἄλλοι ὅμως, οἱ ψυχρὲς αὐτὲς εἶναι τέκνα τῆς ἐποχῆς τους. Προσκοροῦν στὸ εὐαγγελικὸ πνεῦμα. Ὅπως λ.χ. μὲ τὴν ἐκδήλω-

ση ἄγριας χαρᾶς γιὰ τὶς θείες τιμωρίες. Ἔτσι, σὰν γίνεται λόγος γιὰ τοὺς σκληροτράχηλους ἁμαρτωλοὺς, ἐκφράζεται μὲ βίαιο παλμὸ ἱκανοποίησης τὸ διδασκικὸ γιὰ ὅλους τέλος τους: «Ἀπώλετο τὸ μνημόσυνο (δηλ. ἡ μνήμη) αὐτῶν μετ' ἡχου (μὲ πάταγο, θὰ λέγαμε ἐμεῖς)» (θ' 7).

Πόση ὁμως τρυφερότητα κρύβει πάντα μέσα του ὁ ἄνθρωπος ποὺ εἶναι ἐνωμένος μὲ τὴ μεταφυσικὴ πραγματικότητα! Τὸν συγκινοῦν οἱ καταφρονεμένοι τῆς γῆς, οἱ ἀπόκληροι, οἱ στερημένοι τὰ ἀγαθὰ. Ἔτσι, δέεται: «Μὴ ἐπιλάβῃ τῶν πενήτων» (θ' 33). Καί, ἀλλοῦ, βεβαιώνει γιὰ τὸν Κύριο: «Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ εἰς τὸν πένητα ἐπιβλέπουσιν» (τὰ μάτια του εἶναι πάνω στὸν ἄνεχο) (ι' 4).

Στὸ Ψαλτήρι, μιὰ ἀπὸ τὶς μαλὼν ἔμμενες ἐννοιες εἶναι ἐκείνη ποὺ σχετίζεται μὲ τὴν ἄξια τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ. Νὰ καὶ ἐδῶ ἡ παρουσία της, μὲς ἀπὸ μιὰ χτυπητὴ εἰκόνα: «Τὰ λόγια Κυρίου λόγια ἀγνά, ἀργύριον πεπυρωμένον... καθαρισμένον ἐπαπλασίως» (ια' 7).

Ποιά καλόβολη καὶ δίκαιη καρδιά μπορεί ν' ἀμφιβάλλει ἢ νὰ μὲν ἀσυνκίνητη ἀπέναντί τους; Μὰ ἐκείνη τοῦ ἄφρονος. «Εἶπεν ἄφρων ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἔστι Θεός» (ιγ' 1).

Ἄς ξαναέλθουμε στὸν πονόψυχο θρησκευτικὸ ἄνθρωπο. Ἀποφεύγει ν' ἀδικήσει ὅσους βρίσκονται σὲ ἀνάγκη καὶ ὅσους δὲν φταίνε. «Τὸ ἀργύριον αὐτοῦ οὐκ ἔδωκεν ἐπὶ τὸ κω καὶ δῶρα ἐπ' ἀθώους οὐκ ἔλαβεν» (γιὰ νὰ καταδικάσει ἀθώους, δὲν δωροδοκῆθηκε) (ιδ' 5).

Στὸν πιστό, πολλὰ τὰ ἐμπόδια καὶ οἱ καταφορές. Ἀνοτόφρευτα γεγονότα, ἐφ' ὅσον κάνει πράξη τὴν πίστη του. Ἀλλά, κάθε φορὰ, δὲν δειλιάζει. Μᾶς λέει τὸ γιατί: «Προωρόμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντός, ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ» (ιε' 8).

«Ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ καὶ αὐτὸς ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ αὐτοῦ, ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν

αὐτοῦ. Ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ καὶ τὸ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου οὐρανοῦ καὶ οὐκ ἔστιν ὅς ἀποκρυβῇσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ» (ιη' 6,7). Ὁ Θεὸς παρομοιάζεται μ' ἓνα θαυμαστὸ πρόσωπο, ποὺ ὀχημά του ἔχει τὸν ἥλιο, ἢ ποὺ ταυτίζεται μὲ τὸ ἄστρο τῆς ἡμέρας. Ὅπως ὁ ἥλιος, ἔτσι καὶ αὐτὸς δίνει τὴν ἐντύπωση πὼς εἶναι ἓνας νυμφίος ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὴ γαμήλια παστάδα, ἓνας γίγαντας ποὺ νοιώθει ἀγαλλίαση διατρέχοντας τὸν αἰθέριο δρόμο του. Βγαίνει ἀπὸ τὴ μιὰν ἄκρη (ἀνατολή) τοῦ στερεώματος καὶ καταλήγει στὴν ἄλλη ἄκρη (δύση). Καὶ καθὼς κάνει αὐτὴ τὴν τροχιά, κανένα ὄν δὲν μπορεί νὰ ξεφύγει τῆς θαλπωρῆς του.

Στὸν ὅλο ψαλμό, ἀπ' ὅπου τὸ κομμάτι αὐτό, σπιθίζουν ἰσάξια νοήματα καὶ εἰκονισμοί, ποὺ ἀναφέρονται στὸ νόμο τοῦ Θεοῦ. Πρῶτα, οἱ ἴδιοι οἱ οὐρανοὶ μνηνετὴν θεῖα μεγαλωσύνη. Μὲ τὴν ὁμορφίαν τους, θυμίζουν ποιεῖς εἶναι ὁ κτίστης τῶν ἀπειράριθμων κόσμων, ποὺ τοὺς καταστίζει σὰν λαμπερὰ πετράδια κατὰ τὴ νύχτα. Εἶναι ἓνα ἀέναο μῆνυμα, σιωπηλὸ, ἀλλ' ἀκουστὸ στὶς ψυχές, φθάνοντας παντοῦ τῆς οἰκουμένης. Τί μῆνυμα; Ὁχι μονάχα ὑπομνηματιστικὸ τῆς σοφίας καὶ τῆς δύναμης τοῦ δημιουργοῦ, ἀλλὰ καὶ φρονηματιστικὸ. Περιέχοντας τὶς θείες ἐντολές, «σοφίζει νῆπια», ἐλκύει σ' ἐπιστοφή. Ἡ οὐσία τους τὶς κάνει ἐπιθυμητὰς πιδ πολὺ ἀπὸ τὸ χρυσάφι καὶ πιδ γλυκὲς ἀπὸ τὸ κηρόμελι. Γι' αὐτό, εἶναι ἀξιωματέτες καὶ ἡ ἐντρυφήση σ' αὐτὲς ἀνεύρωτη ἀπόλαυση καὶ μοναδικὸς τρῶπος σωτηρίας.

Ὅντως, στὴν ἱστορία τῶν ἀρχαίων λαῶν τῆς ἐγγύς Ἀνατολῆς, ὁ ἥλιος ἀπαντάται σὰν συνηθισμένο σύμβολο τοῦ θεοῦ ἢ καὶ προσωποποίησίν του (ἡλιολατρία). Καὶ οἱ ἴδιοι οἱ Ἑβραῖοι, ὑπῆρξαν σιγμὲς ποὺ τὸν λάτρεψαν, ὅπως ἀναφέρεται στὸ μασσαϊκὸ βιβλίον Δευτερικῶν καὶ στὴν προφητεία τοῦ Ἡσαΐα.

(Συνεχίζεται)

*Συνέχεια ἀπὸ σελ. 85 ἀριθ. τεύχ. 7-8

ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΒΡΥΧΙΟ ΣΤΗΝ ΒΙΒΛΟ

Του κ. ΔΗΜΟΣΘΕΝΗ ΣΑΒΡΑΜΗ

Δρ. Θεολογίας, Φιλοσοφίας, Κοινωνικών 'Επιστημών
Καθηγητού του Πανεπιστημίου Κολωνίας

Σπάνια ζούμε στην Γερμανία το γεγονός ότι όλα τα κοσμικά μέσα μαζικής επικοινωνίας —Τύπος, ραδιοφωνο, τηλεόραση— ασχολούνται με την ζωή και το έργο θεολόγων ή κληρικών. Σ' αυτές δε τις σπάνιες περιπτώσεις ανήκει το ότι, κατά την διάρκεια του μηνός 'Ιανουαρίου (1982), σχεδόν κάθε μέρα, ακούσαμε, είδαμε ή διαβάσαμε λεπτομέρειες σχετικές με την ζωή και το έργο του παγκόσμιου γνωστού εὐαγγελικού κληρικού και θεολόγου Martin Niemöller που ἔγινε, πρὶν ἀπὸ λίγο καιρό, ἐνενήντα χρονῶν.

Φυσικά ξέρει κάθε Γερμανὸς τὸ ὄνομα Niemöller. Τὰ γενέθλιά του ὅμως ἔδωσαν τὴν ἐν-καιρία σὲ πολλοὺς Γερμανοὺς ν' ἀποκτήσουν μιὰ ἀντικειμενικὴ εἰκόνα τῆς ζωῆς αὐτοῦ τοῦ κληρικοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ἔργο ἔχει ἐπανεπιλημένα δυσφημισθεῖ τόσο ἀπὸ τοὺς κοσμικοὺς —κυρίως πολιτικοὺς— ὅσο καὶ ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς συντηρητικοὺς καὶ ἀντιδραστικοὺς κύκλους τῆς Γερμανίας. Γιατὶ ὁ Niemöller δὲν ἔκανε ποτὲ συμβιβασμοὺς μὲ τοὺς κοινωνικοὺς, πολιτικοὺς καὶ οἰκονομικοὺς φορεῖς τοῦ ἥθους καὶ κοινωνικοῦ κακοῦ, δεδομένου ὅτι προσπάθησε καὶ προσπαθεῖ πάντα νὰ ρυθμίζει τὴν ὅλη του ζωὴ μὲ μοναδικὸ κριτήριον τὴν διδασκαλίαν τοῦ 'Ιησοῦ Χριστοῦ.

'Εκεῖνο δὲ ποὺ κάνει μεγάλη ἐντύπωση σὲ ὅποιον ξέρει τὴν ζωὴ τοῦ Niemöller εἶναι τὸ ὅτι ἡ ἀκλόνητη καὶ βαθειὰ χριστιανικὴ πίστις αὐτοῦ τοῦ κληρικοῦ εἶναι καρπὸς σκληρῶν ἀγώνων τοῦ Niemöller μὲ τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ του, ποὺ δείχνουν ὅτι χριστιανικὴ ζωὴ σημαίνει καθημερινὴ αυτοκριτικὴ, συνειδητοποίηση τῶν ἀδυναμιῶν μας μὲ βάσιν αὐτὴ τὴν αυτοκριτικὴ, ἀδιάκοπη ἀλλαγὴ τῆς νο-

τροπίας μας καὶ τοῦ χαρακτῆρα μας καὶ ἀτέλειωτη πορεία μὲ μοναδικὸ σκοπὸ τὴν πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ τελειοποίηση τοῦ ἀνθρώπου. Γιὰ τοῦτο τὸν λόγο ἔχει μεταβληθεῖ ὁ Niemöller σὲ παγκόσμιον σύμβολον ἑνὸς ἀνθρώπου ποῦ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, κατόρθωσε ν' ἀλλάξει, ἐπανεπιλημένα, ριζικὰ καὶ ἐπαναστατικὰ, τὴν ζωὴν του κατὰ ἕναν τρόπο, ποὺ συγκινεῖ κάθε ἄνθρωπον, ποὺ ἐπιθυμεῖ εἰλικρινὰ νὰ γίνῃ ἕνας καλὸς καὶ συνειδητὸς χριστιανός.

Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πρώτου παγκόσμιου πολέμου διακρίνεται ὁ Niemöller γιὰ τὸν ἡρωισμό του, σὰν πλοίαρχος ἑνὸς γερμανικοῦ υποβρυχίου. Μετὰ δὲ τὸν πόλεμον ἀνήκει σ' ἐκείνους τοὺς γερμανοὺς θεολόγους ποὺ μισοῦν τὴν Δημοκρατίαν, μὲ ἀποτέλεσμα τὸ ὅτι ὁ κληρικὸς Niemöller χαρακτηρίζεται, ἀργότερα, τὸν Χίτλερ σὰν «σωτήρα». Ἡ βαρβαρότητα ὅμως καὶ τὰ ἐγκλήματα τῶν ὁπαδῶν καὶ τῶν ὁργάνων τοῦ Χίτλερ συντελοῦν στὴν πρώτη ριζικὴ ἀλλαγὴ τῆς νοοτροπίας καὶ τοῦ χαρακτῆρα του. Μιὰ ἀλλαγὴ, ποὺ τὸν μεταβάλλει σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς πρὶν γνωστοὺς καὶ πρὶν ἐπικίνδυνους φορεῖς τῆς ἀντιστάσεως κατὰ τοῦ ἀπάνθρωπου Ναζισμοῦ, ποὺ ὁργανώνει, μεταξὺ τῶν ἄλλων, τὴν «ὁμολογοῦσα 'Εκκλησία». Δὲν εἶναι δὲ τυχαῖο τὸ γεγονός ὅτι ὁ Niemöller ἀνήκει σ' ἐκείνους τοὺς Γερμανοὺς ποὺ γνώρισαν τὴν ἀπάνθρωπην καὶ ἐγκληματικὴν ἀτμόσφαιραν τῶν «στρατοπέδων συγκεντρώσεως».

Μετὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον γίνεται ὁ Niemöller γνωστὸς σὰν «κήρυκας τῆς μετάνοιας». Συμβάλλει δὲ στὴν σύνταξιν καὶ δημοσίευσιν τῆς «ὁμολογίας ἐνοχῆς» τῆς Εὐαγγελικῆς 'Εκκλησίας τῆς Γερμανίας καὶ συντελεῖ στὴν συμφί-

λίωση αὐτῆς τῆς 'Εκκλησίας μὲ τὴν Οἰκουμενικὴ Κίνησιν μέσα στὰ πλαίσια τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα Niemöller ταυτίζεται μὲ τὸν μεταπολεμικόν, γερμανικόν, Προτεστάντισμόν. Ὅταν δὲ οἱ Γερμανοὶ —μετὰ τὸ οἰκονομικόν τους «θαῦμα»— ἀρχίσαν νὰ ξεχνοῦν τὶς συνέπειες τοῦ δεύτερου παγκόσμιου πολέμου ἀνήκει ὁ Niemöller στοὺς «εἰρηνιστοὺς»: σ' ἐκείνους δηλαδὴ τοὺς Γερμανοὺς, ποὺ δὲν παύουν νὰ τονίζουν τὴν σημασίαν τῆς εἰρήνης καθὼς καὶ τὸ ὅτι ἕνας συνειδητὸς χριστιανός, πρέπει ν' ἀποφεύγει κάθε πράξιν καὶ κάθε ἐκδήλωσιν, ποὺ δὲν συμβάλλει στὴν ἐπικράτησιν τῆς εἰρήνης εἰδικὰ καὶ τοῦ χριστιανικοῦ συστήματος ἀξιών γενικά.

'Ἡ πορεία τοῦ Niemöller ἀπὸ τὸ ὑποβρυχίον —ἕνα σύμβολον δηλαδὴ τῆς βίας, τοῦ μίσους καὶ τῆς καταστροφῆς— στὴν Βίβλον —στὴν μοναδικὴ ἀλήθειαν, ποὺ μπορεῖ νὰ σώσῃ σήμερον τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν καταστροφή— καθὼς καὶ τὸ ὅτι αὐτὸς ὁ κληρικὸς μισεῖ κάθε εἶδος συμβιβασμοῦ, ποὺ νοθεύει τὴν χριστιανικὴ ἀλήθειαν, τὸν ὁδήγησαν, τελικὰ, στὴν ἀπομόνωσιν. Γιατὶ οἱ πολυάριθμοι ἐχθροὶ του, ποὺ μισοῦν αὐτὴ τὴν ἀλήθειαν, προσπάθησαν καὶ προσπαθοῦν, συνεχῶς, νὰ τὸν παρουσιάσουν σὰν ἐχθρὸν τῶν «ἐθνικῶν συμφερόντων» τῆς Γερμανίας. Οἱ σχετικὲς δὲ μὲ τὰ γενέθλιά του ἐκδηλώσεις ἔδειξαν μὲν ὅτι ἡ πορεία, ποὺ ὁδηγεῖ σὲ μιὰ γνήσιαν χριστιανικὴν ζωὴν εἶναι δύσκολη ἀπέδειξαν ὅμως, συγχρόνως, ὅτι αὐτὴ ἡ πορεία ὁδηγεῖ τελικὰ στὴν ἀνανέωσιν τόσο τῶν ἀτόμων ὅσο καὶ τῶν κοινωνικῶν, πολιτικῶν καὶ θρησκευτικῶν δομῶν καὶ θεσμῶν ἐκείνων τῶν κοινωνιῶν, τῶν ὁποίων μερικὰ μέλη ἀποφασίζουν —μὲ ἀκλόνητην πίστιν στὸν 'Ιησοῦ Χριστόν— νὰ συνεχίσουν αὐτὴν τὴν πορεία.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

15νθήμερη 'Εφημερίδα τῆς 'Αποστολικῆς Διακονίας. Εἶναι τὸ πνευματικόν, μαχητικὸ ὄργανον τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Πληροφορεῖ, ἐνημερώνει καὶ κατατοπίζει τὸ λαὸν πάνω σ' ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά, πνευματικά καὶ θρησκευτικὰ ζητήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονον ἄνθρωπον. Κυκλοφορεῖ τὴν 1η καὶ 16 κάθε μήνα. 'Ετησίαν συνδρομὴ 300 δρχ. Καθῆκον τῶν ἐφημερίων εἶναι ἡ ἐγγραφὴ συνδρομητῶν.

ΠΑΡΑΝΟΜΙΑ*

Τοῦ Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

2

Σὲ πρόσφατο ταξίδι μου στὸ ἐξωτερικὸ εἶχα μιὰ καταπληκτικὴ ἐμπειρία. Τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ ποὺ με φιλοξένοῦσε χτύπησαν δυὸ ντόπιοι χιλιαστές. Παρεκάλεσα τὴν οἰκοδέσποινα νὰ τοὺς περάσῃ στὸ σαλόνι κι ἀρχίσαμε τὴ συζήτησι:

—Σὰς ἀκούω, τί εἶναι τὰ ἀντικείμενα ποὺ διαθέτετε στὶς πόρτες τῶν ἀνθρώπων;

—Δὲν εἶμαστε μικροπωλητές, ἀπάντησε ὁ ἕνας, ποὺ μοῦ φάνηκε νὰ ἔχῃ κάποια ἐξουσία πάνω στὸν ἄλλο, ἐπισκεπτόμαστε τὰ σπίτια τῶν ἀνθρώπων γιὰ νὰ συζητήσουμε γιὰ τίς ἀλήθειες τῆς Βίβλου!

—Γιατί τὸ κάνετε αὐτό; ρώτησα, θέλετε νὰ διδάξετε τοὺς ἀνθρώπους ἢ μήπως ἐπιθυμεῖτε νὰ θοῖτε ἀπάντησι στὰ δικὰ σας ἐρωτήματα; Ἐκτὸς βέβαια ἂν δὲν συμβαίνει οὔτε τὸ ἓνα οὔτε καὶ τὸ ἄλλο τότε θέλετε ἀσφαλῶς νὰ περάσετε τὴν ὥρα σας μ' αὐτὸ τὸν τρόπο. Ποιὸς εἶναι λοιπὸν ὁ σκοπὸς σας; θέλετε νὰ με διδάξετε ἢ νὰ διδαχθῇτε ἀπὸ μένα;

—Ἰπάρχει καὶ ἄλλη δυνατότητα, ἐπενέδῃ ὁ πρῶτος· ἀπὸ μιὰ συζήτησι κάτι καλὸ θγαίνει γιὰ ὅλους μας!

—Αὐτὸ εἶναι σημαντικὸ, συμφώνησα, ἀποτελεῖ σωστὴ δόσι γιὰ συζήτησι, λοιπὸν σὰς ἀκούω, ποιὸ εἶναι τὸ πρόβλημα ποὺ σὰς ἀπασχολεῖ; θὰ προσπαθήσω νὰ σὰς βοηθήσω, ἴσως ἐγὼ γιὰ ὅλους μας κάτι καλὸ!

—Τί γνώμη ἔχετε, αὐτὸ τὸ σύστημα πραγμάτων ποὺ μαστίζει τὸν κόσμον, θὰ συνεχίσῃ νὰ ὑπάρχῃ πάντοτε; ρώτησε μὲ στόμφο ὁ δεῦτερος ἐπισκέπτης.

—Λοιπὸν; τοῦ ἀπαντῶ, τί λέτε πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα; πιά εἶναι ἡ δική σας γνώμη; εἶμαι πρόθυμος νὰ τὴν ἀκούσω· θὰ κρίνω ἂν μπορῶ νὰ τὴ δεχθῶ καὶ σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσι θὰ σὰς γνωρίσω τίς ἐπιφυλάξεις μου.

—Ὁ ἀπόστολος Πέτρος, στὴ Β' ἐπιστολὴ του, στίχος 10, πρόσθεσε ὁ χιλιαστής ξεφυλλίζοντας τὴ Γραφὴ του, κάπως ἐνοχλημένος γιατί δὲ σεβάστηκε τὸ «πρόγραμμα» τῆς ἐταιρίας στὴ συζήτησι, μὰς ἀναφέρει πῶς αὐτὸ τὸ σύστημα πραγμάτων γρήγορα θὰ παρέλθῃ!

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 90 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 7-8 τεύχους.

—Καταπληκτικὸ! ἀπάντησα· δὲν ἤξερα πῶς ἡ ἁγία Γραφὴ χρησιμοποιοῖ αὐτὴ τὴν ἔκφρασι «σύστημα πραγμάτων»· λέει ἀκριβῶς ἔτσι ὁ ἀπόστολος Πέτρος;

—Ὅχι ὁ Πέτρος, ἀλλὰ ἡ Γραφὴ τὸ λέει κι αὐτὸ σὲ ἄλλο σημεῖο, ἀναγκάστηκε νὰ παραδεχθῇ ὁ συνομιλητής μου, ἀφοῦ δοκίμασε κι ὁ ἴδιος ἐκπληξῇ, γιατί δὲ θοῖκε στὸ ἐδάφιο ἐκεῖνο τὴν τόσο προσφιλεῖ ἔκφρασι τῆς «Σκοπιᾶς». Ἀρχισε νὰ ξεφυλλίζῃ νευρικά καὶ πῆγε στὸ ἐδάφιο Ματθ. κδ' 3. Διάβασε θριαμβευτικά: «Εἰπὲ πρὸς ἡμᾶς, πότε θὰ γίνουν αὐτὰ καὶ ποῖο θὰ εἶναι τὸ σημεῖο τῆς παρουσίας καὶ τοῦ τέλους τοῦ συστήματος πραγμάτων».

—Ἄν τὸ βιβλίον ποὺ κρατᾶς στὰ χέρια σου λέει τέτοια πράγματα, τότε ἀσφαλῶς δὲν εἶναι ἡ ἁγία Γραφὴ! εἶπα, καὶ στὴν ἐπιμονή του πῶς πράγματι εἶναι ἡ ἁγία Γραφὴ, πρόσθεσα: Τότε εἶναι νοθευμένη ἁγία Γραφὴ, γιατί ἡ ἀληθινὴ Γραφὴ λέγει «συντέλεια τοῦ αἰῶνος» καὶ ὅχι τοῦ «συστήματος πραγμάτων». Πρέπει νὰ προσέξετε, κατέληξα, θυσιάζετε τὸν ἐλεύθερο χρόνον σας, πηγαίνετε ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι μὲ τὴ διάθεσι νὰ μιλήσετε ἀπὸ τὴ Γραφὴ, ὅμως αὐτοὶ ποὺ σὰς στέλνουν σὰς ἐδωσαν στὰ χέρια νοθευμένη Γραφὴ! Ἡ εὐθύνη σας εἶναι μεγάλη, γιατί διδάσκετε «ἄλλο εὐαγγέλιον» (Γαλ. α' 6-8).

“New World Translation of the Holy Scriptures”
French

3 Comme il était assis sur le mont des Oliviers, les disciples s'avancèrent vers lui, en particulier, et dirent: “Dis-nous: Quand ces choses auront-elles lieu, et quel sera le signe de ta présence et de la conclusion du système de choses?”

EDITEURS:
WATCHTOWER BIBLE AND TRACT SOCIETY
OF NEW YORK, INC.
International Bible Students Association
Brooklyn, New York, U.S.A.

Τὸ Ματθ. κδ' 3 ἀπὸ τῆς «Μετάφρασι Νέου Κόσμου» τῆς Μετοχικῆς (= INC) Ἑταιρίας Σκοπιᾶς: τέλεια διαστρεῶσι τοῦ βιβλικοῦ νοήματος.

—Εἶναι μοντέρνα μετάφρασι, ἐπενέδῃ ὁ πρῶτος ἐπισκέπτης, καὶ οἱ δύο ἐκφράσεις ἔχουν τὸ ἴδιο νόημα!

—Καθόλου, ἀπάντησα, ἄλλο εἶναι νὰ ρωτήσης «πότε θὰ τελειώσῃ αὐτὸ τὸ σύστημα πραγμάτων», ἐννοώντας π.χ. ἕνα δικτατορικὸ καθεστῶς, πὺν τὸ περιμένεις νὰ ἀλλάξῃ καὶ νὰ γίνῃ δημοκρατικόν, καὶ ἐντελῶς διαφορετικὸν νὰ πῇ: «πότε θὰ ἔλθῃ ἡ συντέλεια τοῦ αἰῶνος», δηλαδὴ «αὐτοῦ τοῦ αἰῶνος», ὅχι τοῦ «μέλλοντος» (Ἐφ. α' 21), ἡ συντέλεια τοῦ κόσμου, πὺν ταυτίζεται μὲ τὴν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ. Μά, σὰς παρακαλῶ, κατέληξα, ποιὸς ἔγραψε αὐτὸ τὸ βιβλίον, ποιὸς σὰς εἶπε πὺν εἶναι ἡ ἀγία Γραφή; μήπως πέσατε θύματα; ἔχετε μεγάλη εὐθύνη, δὲν πρέπει νὰ γυρίζετε στὰ σπύτια τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸ βιβλίον αὐτό!

—Εἶναι ἡ «Μετάφρασι Νέου Κόσμου» τῶν μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά, ἐπενέδῃ πάλι ὁ πρῶτος ἐπισκέπτης, ἐδῶ γράφει: πὺν ἔγινε μὲ δόξα τὸ ἐβραϊκὸν καὶ τὸ ἐλληνικὸν κείμενον, τίς πρωτότυπες γλώσσες τῆς Γραφῆς!

—Ὁ καθένας μπορεῖ νὰ τὸ ἰσχυρισθῇ αὐτό, ἐπέμεινα ἐγὼ, ὅμως ἡ Γραφή λέγει πὺν πρέπει νὰ ἐξετάζουμε τὰ πνεύματα (Α' Ἰω. δ' 1), νὰ δεχώμαστε κάτι, μόνο ἂν εἴμαστε δέδαιον πὺν προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν! Ποιοὶ εἶναι οἱ μεταφραστές αὐτοῦ τοῦ βιβλίου, «ἀπὸ τίς πρωτότυπες γλώσσες τῆς Γραφῆς», ὅπως ἰσχυρίζεται ἡ ἐκδοτικὴ ἐταιρεία;

—Δὲν ἀναφέρονται ὀνόματα, γιὰ νὰ δοθῇ ἡ δόξα στὸν Ἰεχωβά Θεόν, ἀπάντησε ὁ πρῶτος ἐπισκέπτης!

—Ναί, κάπου διάβασα γιὰ τὸ θέμα αὐτό, ἀπάντησα, στὸ περιοδικὸ «Σκοπιά» ὅμως κάποιοι ἄλλοι πὺν ἐγκατέλειψαν τὴν ὁργάνωσι δημοσίευσαν τὰ ὀνόματα τῶν μεταφραστῶν μὲ τὴν σημείωσι πὺν κανεῖς τοὺς δὲν γνωρίζει οὔτε ἐβραϊκά, οὔτε ἐλληνικά!

—Ἀρχίσαμε σωστὴ διαμάχη, πῆρε τὸ λόγο ὁ πρῶτος ἐπισκέπτης, ξέρετε, ἐμεῖς ἀποφεύγουμε αὐτὲς τίς διαμάχες, ἀκολουθοῦμε τὴν προτροπὴ τῆς Γραφῆς: «τὰς δὲ μωρὰς καὶ ἀπειθεῖς φιλονικίας παραιτοῦ, ἐξουρῶν ὅτι γεννῶσι μάχας» (Β' Τιμ. δ' 23).

(Συνεχίζεται)

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΝ ΙΔΕΩΔΕΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 99

Ἡ σπουδαιότερη προϋπόθεσι γιὰ τὴν ἀνύψωσι τῆς ἠθικῆς ποιότητος τῶν ἀρχόντων καὶ ἀρχομένων εἶναι ἡ ἐλευθερία. Ἡ ἐλευθερία, πὺν εἶναι τὸ εἰδοποιὸν γνῶρισμα τῆς ὑγιοῦς πολιτικῆς ζωῆς, εἶναι τὸ στίγμα δύο συντεταγμένων. Τὴν ἐνδότερη ὑφὴ αὐτῆς δὲν συνιστᾷ τὸσον ἀρνητικὰ ἡ ἐλευθερία ἀπὸ κάτι, δηλαδὴ ἡ ἐξωτερικὴ ἐλευθερία τῶν πράξεων καὶ τῆς ἐνεργείας, πὺν γίνεται χωρὶς δέσμευσι, χωρὶς ἐξάρτησι καὶ χωρὶς καταναγκασμό, ὅσον κυρίως καὶ πρὸ πάντων θετικὰ ἡ ἐλευθερία πρὸς κάτι, δηλαδὴ ἡ ἐλευθερία τῆς αὐθορμητοῦ αὐτοδεσμεύσεως πρὸς τολμηρὰς ἐξορμήσεις, πὺν διασποῦν τὰ ὅποιαδήποτε ντετερμινιστικὰ πλαίσια καὶ ἀνταποκρίνονται στὰ δεοντολογικὰ αἰτήματα τῶν διαφορῶν ἀξιών.

Οἱ ἀξίες ἐνεργοῦν πάνω στὴ βούλησι ὅχι ὡς δυνάμεις ἐξαναγκασμοῦ, ἀλλ' ὡς δείκτες τῶν σκοπῶν. Ἡ ὑπὸ τῶν ἀξιών κανονιστικὴ ὑπόδειξι τῆς κατευθύνσεως δὲν ἀποκλείει τὴν ἐλευθερία. Ἡ γραμμὴ πλεύσεως ἐνὸς πλοίου δὲν καθορίζεται ἀναγκαστικὰ ὑπὸ τῶν ἀστέρων ἢ τῆς πυξίδος, πὺν ἀπλῶς ὑποβοηθοῦν τὸν πλοίαρχο νὰ βρῇ καὶ ἐκλέξῃ οἰκιοθελῶς τὴν κατεύθυνσι τοῦ πλοῦ. Οἱ ἀξίες δὲν προσδιορίζουν τὴν προσωπικότητα, ἀλλ' ἡ ἐλευθερία προσωπικότητος, δεχομένη τὰ δεοντολογικὰ αἰτήματα, πὺν προβάλλονται ὑπὸ τῶν ἀξιών, προσδιορίζει τὸν ἑαυτὸν τῆς. Ἡ πραγμάτωσι τῶν ἀξιών σημαίνει αὐτοπραγμάτωσι καὶ αὐτοδιαμόρφωσι τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ὅσον αὐτὲς ἔχουν συστοιχία καὶ ἀνταποκρίνονται σὲ ἔμφυτες ἀξιολογικὰς προδιαθέ-

σεις, τάσεις καὶ ροπές. Ἐπομένως ἡ ἐλευθερία δὲν εἶναι αὐτοσκοπός, οὔτε τὸ μοναδικὸ στοιχεῖον τοῦ ἐσχάτου καὶ ὑπάτου σκοποῦ τῆς πολιτικῆς δράσεως. Ἡ ἐλευθερία ὑπάρχει πρὸς χάρι τῶν ἀξιών. Οἱ ἀξίες εἶναι τόσο τὸ ποιητικόν, ὅσο καὶ τὸ τελικὸ αἷτιον τῆς ἐλευθερίας. Ἄρα ὁ ὕπατος καὶ ἐσχάτος αὐτὸς σκοπός εἶναι συγχρόνως οἱ ἀξίες καὶ ἡ ἐλευθερία ὡς δύο ἐστίες μιᾶς ἐλλείψεως, οἱ μὲν ἀξίες ὡς περιεχόμενο, ἡ δὲ ἐλευθερία ὡς εἶδος ἢ μορφὴ. Ἐλευθερία καὶ ἀξίες εἶναι ἔννοιες ἀλληλεξαρτώμενες. Δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ ὑπάρξῃ ἡ μιὰ χωρὶς τὴν ἄλλη.

Ἡ πολιτικὴ λοιπὸν ἐλευθερία προϋποθέτει τὴν διὰ τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας ὁρθὴ ἀξιολογικὴ ἐκλογὴ. Ἐὰν λοιπὸν, κατὰ τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου, «πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δούλος ἐστι τῆς ἁμαρτίας» (Ἰωάν. η', 34), εἰς τρόπον ὥστε νὰ ὑπάρχουν «ἐλευθερίαν ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δούλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς» (Β' Πέτρο. 19), ἀντίθετα ἡ χριστιανικὴ βιωθεωρία, προσφέροντας στοὺς ἀνθρώπους ἱεραρχημένα δραστηκὰ ἀξιολογικὰ κίνητρα καὶ ἐλατήρια, εἶναι ἡ ἀκρόπολι τῆς ἀληθινῆς ἐλευθερίας, τὴν ὁποία προέβαλλαν τὸσον ὁ Κύριος, ὅταν ἔλεγε «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. δ', 32) ἢ «Ἐὰν ὁ Τὶς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε» (Ἰωάν. η', 36) ὅσον καὶ ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὅταν διεκήρυττεν «Ὁ τὸ Πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία» (Β' Κορ. γ', 17) ἢ «Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν, ἣ Χριστὸς ὑμᾶς ἠλευθέρωσε, στήκετε καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε» (Γαλ. ε', 1).

ΑΠ' ΟΤΙ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΤΥΠΟΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Τού κ. ΣΠΥΡΟΥ ΑΛΕΞΙΟΥ

Υπάρχει μία κατηγορία κληρικών που είναι εφημέριοι και εκπαιδευτικοί, θεολόγοι ή διδάσκαλοι. Αυτό το καθεστώς που ισχύει εδώ και πολλά χρόνια και που έχει καθιερωθεί με Νόμο το 1961, σάν ειδικό προνόμιο που παρεχώρησε η πολιτεία στην εκκλησία, έτσι σάν αναγνώριση της συμβολής της στα ελληνικά γράμματα, έρχεται τώρα ο Νόμος για τη δημοσία διοίκηση να το καταργήσει.

Οι παπάδες εκπαιδευτικοί υποχρεώνονται να διαλέξουν μία από τις δύο θέσεις, του εφημέριου ή του καθηγητού. Οι κληρικοί αυτής της κατηγορίας δεν είναι περισσότεροι από 400. Το ερώτημά μας είναι: Πρέπει αυτούς τους εκπαιδευτικούς να τους δει ή Πολιτεία σάν διπλοθεσίδες; Ναι, λένε οι αντίθετοι στη διπλή ιδιότητα αυτών των κληρικών. Και το «ναι» ακούγεται από δύο πλευρές. Η μία είναι απόλυτα δικαιολογημένη. Είναι οι «φορείς», που έχουν κάθε λόγο μέσα στη σημερινή σύγχυση και στην ολοφάνερη προσπάθεια να εξαλειφθεί οτιδήποτε το εκκλησιαστικό από το δημόσιο βίο, γάμος, βάπτισμα, μάθημα θρησκευτικών και άλλα, να ζητούν να φύγουν και οι κληρικοί από την εκπαίδευση. Και αν δεν φύγουν από την εκπαίδευση, υπολογίζουν θα φύγει ένας σεβαστός αριθμός μορφωμένων στελεχών από την ενεργό δράση της Εκκλησίας και αυτό μετράει όπωσδήποτε στις «γενικές επιδιώξεις». Έτσι λοιπόν φύγουν από τα σχολεία, είτε από την εκκλησία οι παπάδες αυτής της κατηγορίας, το κέρδος για την προσπάθεια στην αποχριστιανοποίηση της νεολαίας, που μετά θα μπορεί να στραφεί χωρίς εμπόδια σε άλλες πιο ευχάριστες ένασχολήσεις, θα είναι μεγάλο. Το χάρη όμως χρυσώνεται. Δεν τολμά κανείς να πει καθαρά τους πραγματικούς λόγους της αποπομπής. Λένε πως πρέπει να αδειάσουν οι θέσεις για να μπουν «οι αδιόριστοι θεολόγοι που πεινάνε». Η πραγματικότητα, όπως τουλάχιστον την παρουσιάζουν με υπόμνημά τους οι ενδιαφερόμενοι κληρικοί, είναι διαφορετική. Αντίθετα λένε, υπάρχουν, σήμερα 500 κενά θεολόγων στην Μέση εκπαίδευση. Αυτό και μόνο μαρτυράει πως δεν υπάρχουν αδιόριστοι θεολόγοι. Τους λένε ακόμη πως αν και με τις δύο θέσεις δεν ξεπερνάνε τις 63.500 δρχ. τότε μπορούν να τις κρατήσουν ενώ, σε άλλες κατηγορίες δημοσίων λειτουργιών δέχονται ως ανώτατο ύψος αποδοχών, για μια θέση, 127.000 δρχ., για τους παπάδες εκπαιδευτικούς με δύο απασχολήσεις τμισά. Πως λοιπόν να μη μπαίνει κανείς στον πειρασμό της υποψίας ότι κάπου άλλου το πᾶνε;

Υπάρχει όπως είπαμε και μία άλλη κατηγορία που επίσης επιθυμεί την κατάργηση του κλάδου κληρικών στον κλήρο. Πολλοί Μητροπολίτες, κατ' επανάληψη, έχουν ζητήσει να μην υπάρχουν εφημέριοι εκπαιδευτικοί γιατί «άποσπᾶται» κατά το ήμισυ ή ενεργητικότητά τους ή γιατί διαμαρτύρονται οι άλλοι παπάδες. Δεν είναι αλήθεια ούτε το ένα ούτε το άλλο. Αν δεν θεωρούν ενεργητικότητα και δράση ότι αυτοί οι ιερείς έχουν τη δυνατότητα —σ' αυτούς τους καιρούς— να μεταφέρουν το πνεύμα της εκκλησίας μέσα στα σχολεία και αντίστροφα, να φέρουν τα παιδιά των σχολείων στους Ναούς, τότε έχουν κακή εντύπωση και πληροφορία για το τί σημαίνει ποιμαντική δράση του ιερέως. Ως προς το άλλο, ότι οι συνεφημέριοι διαμαρτύρονται και αυτό δεν είναι άκριτος στο σύνολό του. Υπάρχουν μερικές εξαιρέσεις, αλλά ή μεγάλη πλειοψηφία του εφημεριακού κλήρου βλέπει —προς τιμή τους— ευρύτερα τα πράγματα και πέραν από στενές ωφελιμιστικές προθέσεις. Βλέπει πως, στο γενικό συμφέρον της Εκκλησίας, εκείνο που μετράει, είναι να υπάρχει ακόμα το ράσο μέσα στα σχολεία. Οι περισσότεροι από τους Μητροπολίτες που αντιδρούν, ίσως ενστικτωδώς, το κάνουν γιατί οι εκπαιδευτικοί ιερείς έχουν μια κάποια αυτοτέλεια...

Το ερώτημα είναι: Πρέπει να περιληφθούν οι κληρικοί στην κατηγορία των δημοσίων υπαλλήλων; Οι εφημέριοι είναι υπάλληλοι νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, του ένοριακού Ναού στον οποίον υπηρετούν. Αλλά το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους από το 1958 με την 327 γνωμοδότησή του είπε: «Οι εφημέριοι είναι εκκλησιαστικοί λειτουργοί που υπηρετούν το αυτοδιοικούμενο νομικό πρόσωπο της Εκκλησίας». Γιαυτό το λόγο άλλωστε ή εφημεριακή υπηρεσία δεν προσμετράται στους παπάδες εκπαιδευτικούς.

Πέρα από κάθε τυπικό λόγο και πρόσχημα, όχι μόνο στην περίπτωση αυτή αλλά και σε οποιαδήποτε άλλη, δεν θα πρέπει το λειτουργήμα του εφημέριου, του ιεροκήρυκα και γενικά του ποιμένα της Ορθόδοξης Έλληνικής Εκκλησίας, να ενταχθεί στα νομοτυπικά όρια του δημοσίου υπαλλήλου. Άλλο το ένα και άλλο το άλλο. Αν λοιπόν, οι αρμόδιοι δεν το πάνε άλλο, ως κάνουν αυτόν τον διαχωρισμό.

(Αναδημοσιεύεται από την εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 18.3.82).

Ε Π Ι Κ Λ Ι Ρ Α

Ἰωσήφ καὶ Νικόδημος.

ΣΤΙΣ 2 ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ, Γ' Κυριακὴ τοῦ Πάσχα, ἡ Ἐκκλησία μᾶς θυμίζει, μαζὶ μὲ τὶς Μυροφόρες Γυναῖκες, τὸν Ἰωσήφ τὸν ἐξ Ἀριμαθαίας καὶ τὸ Νικόδημο. Εἶναι δυὸ ἄλλοι μαθητὲς τοῦ Ἰησοῦ, ἔξω ἀπὸ τὸν κύκλο τῶν Δώδεκα. Μαθητὲς περιθωριακοί, τῆς οικίας. Ποῦ ὅμως, μετὰ τὴ Σταύρωση, ξεπερνοῦν ἐκείνους σ' ἐμπρακτὴ ἀφοσίωση πρὸς τὸ Διδάσκαλο. «Ὅταν οἱ Δώδεκα, μειωμένοι κατὰ ἕναν —τὸν προδότη Ἰούδα— μένουν κρυμμένοι σὺν ὑπερῷο, μὲ περίφοβη καὶ πτοημένη ψυχῇ, ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος δείχνουν θαυμαστὸ ἡρώισμό. «Τολμοῦν» τὴν ταφὴν τοῦ Κυρίου. Ἔτσι, ἐδῶ, οἱ ἔσχατοι γίνονται πρῶτοι. Ἀποσποῦν ἀπὸ τὸ ξύλο τὸ θείο Καρπὸ, τὸν νεκρὸ Κύριο, τὸν τυλίγουν μὲ «σινδόνην καθαρὰν» καὶ ἀρώματα καὶ τὸν κηδεύουν.

Ἀξιέπαινη καὶ ἀξιοῦμνητη αὐτὴ ἡ πράξις τους. Καὶ υπόμνηση σ' ἐμᾶς, ὅτι καὶ τὴ μεγάλη ἀρετὴ δωρίζει ἡ θεία Χάρη ποὺς ἀφανεῖς, ὑπώνοντιάς τους σὺν φῶς τῆς δόξης. Μὲ ταπεινώση λοιπὸν καὶ ολοκάρδια λατρεῖα σὺν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, ἃς τὸν παρακαλοῦμε νὰ μᾶς ἀξιῶναι νὰ τὸν τιμᾶμε μὲ ἄφοδες ἀπέναντι τοῦ κόσμου ἐνέργειες.

Μεγάλοι παιδαγωγοί.

Μ' ΑΥΤΟΝ ΤΟΝ τίτλο, κυκλοφορεῖ αὐτὲς τὶς μέρες ἕνα ἐνδιαφέρον διβλίον. Γραμμένο μὲ γλαφυρὸ ὄφρος καὶ θαθεῖα ἀλλὰ διανγὴ σκέψη ἀπὸ τὸν συνεργάτη μας κ. Βασ. Μουστάκη, περιλαμβάνει προσωπογραφίες μεγάλων ἀνδρῶν, ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν Παιδεία. Μὲ τὴν Παιδεία, συγκεκριμένα, κάτω ἀπὸ τὸ πρίσμα τῶν ἐλληνοχριστιανικῶν ἰδεωδῶν. Τὸ βιογραφικὸ εἶδος τοῦ λόγου εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ ἀσκοῦν ἔλξη σὺν ἀναγνώστη καὶ διαβάζονται μὲ δίψα. Εἶναι ἡ περίπτωσις αὐτοῦ τοῦ διβλίου. Πού, μαζὶ μὲ τὴν ιδιότητα τοῦ ὠραίου ἐντυφνήματος, ἔχει καὶ μιὰν ἄλλη. Τὸ ὅτι τὸ περιεχόμενό του προσφέρει ὕγιεις ἰδέες καὶ ἀνοίγει ὁρίζοντες σὺν πνεῦμα ὁσων, σὺν τόπο μας, ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀγωγή τῆς τρυφερῆς ηλικίας.

Τὸ συνιστοῦμε ἐνθερμα σὲ ὅσους φίλους τοῦ «Ἐφημερίου» ἀνήκουν στὴ χορεία αὐτῇ. Ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἐφημερίους μας, μιὰ πού, ἀνάμεσα σ' ἄλλα ποιμαστικά τους καθήκοντα, εἶναι καὶ ἡ μέριμνα γιὰ τὴν ἠθικὴ μόρφωση τοῦ σημερινοῦ Ἑλληνοπόπουλου.

Τὸ σεπτὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου Νικολάου.

ΤΟ ΛΑΟΦΙΛΗ Ἁγιο Νικόλαο, ἐπίσκοπο Μύρων τῆς Λυκίας, προβάλλει ἡ Ἐκκλησία καὶ αὐτὸν

τὸ μήνα, μὲ τὴ μνεία τῆς «εἰς Ρώμην προόδου τοῦ σεπτοῦ λειψάνου αὐτοῦ» (10 Μαΐου). Ἄλλη μιὰ εὐλογημένη εὐκαιρία γιὰ τὶς εὐσεβεῖς ψυχές, ὥστε νὰ ἀφεληθοῦν, μ' ἐποικοδομητικὲς σκέψεις, ξαναφέροντας σὺν τοῦ τους τὸν Ἁγιο Πατέρα τῆς χριστιανικῆς Ἀνατολῆς, ποὺ ὑπῆρξε, κατὰ τὸν ἱ. ὕμνωδό, «Ἰεραρχῶν ἡ καλλονή», «τῆς Τριᾶδος τὸ καθαρὸν ἐνδιαίτημα» καὶ «ὁ κραζὼν ἀεὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ ἡμῶν, τῆς Ἐκκλησίας τὰ ἄνθη περιϋπιάμενος ὡς νεοσσὸς τῆς ἁνῶ καλλιᾶς τῶν Ἀγγέλων».

Ὁ ἀντικαρκινικὸς Ἔρρανος.

ΑΠΟ ΤΙΣ 10 ΕΩΣ ΤΙΣ 15 Μαΐου σὲ ἀστικά κέντρα καὶ σὲ 16 τοῦ μηνὸς σὲ τὴν ὑπαιθρὸ χώρα, γίνεται ἐφέτος ὁ ἐτήσιος Πανελλήνιος Ἀντικαρκινικὸς Ἔρρανος, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν.

Ἡ Πολιτεία, μὲ σειρὰ ὑπουργικῶν ἐγκυκλίων, κάνει γιὰ ἄλλη μιὰ φορὰ διαφώτιση τῶν σχετικῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν καὶ τῆς Κοινῆς Γνώμης πάνω στὴ μεγάλη κοινωνικὴ σημασία αὐτοῦ τοῦ ἐράνου. Τὸ προϊόν του, πέραν τῆς τακτικῆς κρατικῆς ἐνισχύσεως ἀπὸ τὸν Προϋπολογισμό, ἐξασφαλίζει ὅλα τὰ ὑλικά καὶ ἐπιστημονικά μέσα γιὰ τὴν καταπολέμηση τοῦ καρκίνου στὴ χώρα μας, ὅπως γίνεται σὲ ὅλα τὰ προηγμένα κράτη.

Φαίνεται, βέβαια, σὰν περιττὴ σχεδὸν αὐτὴ ἡ διαφώτιση. Γιατὶ ὁ λαὸς μας ἔχει ἀποδείξει ἤδη τὴ φιλότιμη εὐαισθησία του πάνω σ' αὐτὸ τὸ θέμα, προσφέροντας καὶ ἀπὸ τὸ ὑπόλοιπὸν του ἀκόμῃ σὺν ἄγωνα ποὺ διεξάγει ἡ ἐλληνικὴ ἐπιστήμη γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς μάστιγος, ποὺ εἶναι ἡ ἐπάρατη νόσος γιὰ τὸ ἔθνος μας.

Καὶ ἡ Ἐκκλησία, ὅπως ἀνέκαθεν, εἶσι καὶ τώρα, θὰ συμβάλλει μὲ τὶς ὑποδείξεις καὶ τὶς προτροπὲς τῶν ἐφημερίων της σὰ ἐνοριακά ποιήματα σὺν αὐξηθεῖ ἐφέτος ἡ ἀνταπόκρισις τῶν Ἑλλήνων σ' αὐτὸ τὸ ἱερὸ κοινωνικὸ αἶτημα.

Ὁ Κωνσταντίας Ἐπιφάνιος.

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΑΣ (τῆς Κύπρου) Ἐπιφάνιος (367 - 12 Μαΐου 403) εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ αἰγλήεντα ἄστροα ποὺ σπολίζουν τὸ ἐροτολογικὸ στερέωμα αὐτοῦ τοῦ μηνός. Ἀνήκει στὴ χορεία τῶν μεγάλων Ἑλλήνων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Μὲ τὴν ὅσα διότις του καὶ τὸ συγγραφικὸ του ἔργο, διδάσκει καὶ φρονηματίζει τὶς χριστιανικὲς γενεές, σὺν κύλημα τῶν αἰώνων. Οἱ συγγραφές του, κατωμένες μὲ τὸ κηρόμελιν τοῦ ἁδοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου, στερεώνουν τὸ ὁρθόδοξο φρόνημα καὶ βίωμα.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

401. Γνωρίζουμε ὅτι: κάθε ἀκολουθία ἀρχίζει: μὲ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...» καὶ κατακλείεται: μὲ τὸ «Δι' εὐχῶν». Στὸ μέγα ἀπόδειπνο λέγονται ἐνδιαμέσως δύο «Δι' εὐχῶν». Γιατί μετὰ ἀπὸ αὐτὰ δὲν ἀκολουθεῖ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...»; (Ἑρώτησις Αἰδεσιμ. Θ. Παπαθωμά).

Ἡ διαπίστωση, ἀπὸ τὴν ὁποία ἀρχίζει καὶ στὴν ὁποία στήριζεται ἡ ἀνωτέρω ἐρώτησις, δὲν εἶναι ἀπόλυτα ὀρθή. Στὴ μοναχικὴ πράξι, ἀπὸ τὴν ὁποία προέρχονται καὶ τὸ μέγα ἀπόδειπνο καὶ τὸ «Δι' εὐχῶν...», οὔτε πάντοτε οἱ ἀκολουθίες ἀρχίζουν μὲ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...», οὔτε καὶ τὸ «Δι' εὐχῶν...» χρησιμοποιοῦται μόνο ὡς κατακλείδα τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν.

Δὲν ἀρχίζουν μὲ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...» οἱ ἀκολουθίες ὅταν δὲν λαμβάνει μέρος σ' αὐτὲς ὁ ἱερεὺς. Αὐτὸ δὲν εἶναι τόσο σπάνιο ὅσο ἴσως νομίζουμε. Στὰ κελλιά ἡ ἀκολουθία γίνεται πάρα πολὺ συχνὰ χωρὶς ἱερέα. Τότε κατὰ τὴν ἑναρξί της ἀντὶ τοῦ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...» λέγεται τὸ «Δι' εὐχῶν...» στὴν ἀρχὴ καὶ ὅχι στὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας. Ἐξ ἄλλου τὸ «Δι' εὐχῶν...», ὅπως καὶ ἄλλοτε γράψαμε, λέγεται πάρα πολὺ συχνὰ στὴν τράπεζα τῶν μονῶν καὶ στὴν καθημερινὴ ζωὴ τῶν μοναχῶν σὺν ἑνα εἶδος ἱερᾶς φιλοφρονήσεως - εὐχῆς, σὲ διάφορες μάλιστα παραλλαγὰς («Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων πατέρων ἡμῶν - τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν - τοῦ ἁγίου δεσποτοῦ ἡμῶν»).

Οὔτε πάλι ὅλες οἱ μοναχικὲς ἀκολουθίες ἀρχίζουν μὲ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...», ἔστω καὶ ἂν λαμβάνη μέρος σ' αὐτὲς καὶ ὁ ἱερεὺς. Ὅταν μὲν ἀκολουθία ἐπισυνάπτεται σὲ μιὰν ἄλλη, ἀρχίζει ἀμέσως ἀπὸ τὸ τριπλὸ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν...», ποὺ ἀποτελεῖ προτροπὴ πρὸς προσκύνησιν καὶ προσευχὴ καὶ σημεῖο ἀρχῆς νέας ἀκολουθίας. Ἐτσι γίνεται στὴν Α' ὥρα, ποὺ ἐπισυνάπτεται στὸν ὄρθρο καὶ στὴν ΣΤ' ὥρα, ποὺ ἐπισυνάπτεται στὴν Γ' ὥρα.

Ἄλλοτε πάλι τὸ «Δι' εὐχῶν...» λέγεται: σὲ ὀρισμένες μοναχικὲς ἀκολουθίες ἀπὸ τὸν ἱερέα ὡς ἔμμεση εὐλογία, ὅταν καλεῖται ἀπὸ τὸν ἀναγνώστη νὰ εὐλογήσῃ τὸ λαὸν («Ἐν ὀνόματι Κυρίου εὐλόγησον, πάτερ»), ἀντὶ τῆς φιλμικῆς εὐλογίας «Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσαι ἡμᾶς...». Αὐτὸ

γίνεται συστηματικὰ σὲ περιπτώσεις συγκολλήσεως δύο ἢ περισσοτέρων ἡμικυκλοτελῶν ἀκολουθιῶν. Ἐπὶ παραδείγματι, ὅταν ἡ Θ' ὥρα συνδέεται μὲ τοὺς μακαρισμοὺς καὶ τὸ δευτέρου μέρους τῆς ἀκολουθίας τῶν τυπικῶν κατὰ τὴ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, καὶ ὅταν ἡ ἀναστάσιμος ἀκολουθία «τρισσεύεται» κατὰ τὴ διακαινήσιμον ἐβδομάδα. Κατὰ τὴν πρώτην περίπτωσιν στὸ τέλος τῆς Θ' ὥρας λέγεται τὸ «Δι' εὐχῶν...» καὶ τὸ «Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσαι...» μετατίθεται μετὰ τοὺς μακαρισμοὺς καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τῆς ἀκολουθίας τῶν τυπικῶν. Κατὰ τὴν πασχαλινὴν πάλι ἀκολουθία, ποὺ ἀντικαθιστᾷ τὸ μεσονυκτικό, τίς ὥρες καὶ τὸ ἀπόδειπνο, στὸ τέλος τῶν δύο πρώτων ἐπαναλήψεων λέγεται τὸ «Δι' εὐχῶν...», στὴν τελευταία δὲ τὸ «Ὁ Θεὸς οἰκτιρήσαι...». Ἡ περίπτωσις μάλιστα αὕτη εἶναι ἀκριβῶς παράλληλη μὲ τὸ μέγα ἀπόδειπνο. Καὶ ἐδῶ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...» λέγεται στὴν ἀρχὴ τῆς ὅλης ἀκολουθίας καὶ δὲν ἐπαναλαμβάνεται μετὰ ἀπὸ τὸ κάθε «Δι' εὐχῶν...», ποὺ σημειώνει τὸ τέλος τῆς κάθε ἐνότητος. Ἡ δευτέρα καὶ ἡ τρίτη ἐπαναλήψις ἀρχίζουν ἀμέσως μὲ τὸ «Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι...», ποὺ εἶναι τὸ πασχάλιο «Δεῦτε προσκυνήσωμεν...». Κατ' ἀνάλογο τρόπο τὸ μέγα ἀπόδειπνο ἀποτελεῖται ἀπὸ τρεῖς ἐνότητες, τρεῖς «στάσεις» (ὅπως τίς ὀνομάζει τὸ Τριώδιο) ἢ τρεῖς «μοίρας» (ὅπως τίς ὀνομάζει ὁ ἅγιος Συμεὼν Θεσσαλονίκης: «Τὰ μὲν οὖν ἀπόδειπνα τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς μεγάλα καὶ οὕτω καλούμενα καὶ εἰς τρεῖς διαιροῦνται μοίρας εἰς τύπον τῆς ἁγίας Τριάδος καὶ τὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἐξιλέωσιν» Διάλογος..., κεφ. 343). Ἡ ὅλη ἀκολουθία ἀρχίζει μὲ τὸ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...», ἂν ὑπάρχῃ ἱερεὺς. Ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα «μοῖρα» ἢ «στάσις» τελειώνουν μὲ τὸ «Δι' εὐχῶν...» καὶ ἀπολυτικὴ εὐχή, ἡ δευτέρα δὲ καὶ ἡ τρίτη ἀρχίζουν ἀπ' εὐθείας μὲ τὸ «Δεῦτε προσκυνήσωμεν...».

Καὶ κάτι ἄλλο ἀκόμα. Εἶναι γνωστὸ πῶς οἱ ἀκολουθίες τῆς ἡμερονυκτίου προσευχῆς τῆς Ἑκκλησίας μας προέρχονται κατὰ θάσιν ἀπὸ τὴ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Σάββα τῶν Ἱεροσολύμων. Κατὰ τὴ σημείωσι τοῦ τυπικοῦ ποὺ παρεμβάλλεται τὴν Καθαρὰ Δευτέρα στὸ Τριώδιο: «Ἡ δὲ ἀκολουθία τῶν ἀποδείπνων ἐν τῇ Μονῇ τῆς Λαύρας (ἐννοεῖται τοῦ Ἁγίου Σάββα) οὐ ψάλλεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἕκαστος ἀναγινώσκει αὐτὰ ἐν τοῖς κελλίοις». Αὕτη ἡ κατ' ἰδίαν ἀνάγνωσις τοῦ μεγάλου ἀποδείπνου στὴν πατρίδα του, στὴν Λαύρα τοῦ Ἁγίου Σάββα, ἐρμηνεύει καὶ κατὰ ἕνα ἄλλο ἀκόμα τρόπο τὴν ἐπανειλημμένην χρῆσιν τοῦ «Δι' εὐχῶν...» καὶ τὴν παράλειψιν τοῦ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...».

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ (ΚΔ' ΟΙΚΟΙ) ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΑΓΙΩΝ

(Ποιήματα μοναχών ύμνογράφων)

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

Ἐκείνοι οἱ ὁποῖοι ἀσχολήθηκαν μετὰ τὴν ἐπίδραση τοῦ «Ἀκαθίστου Ὑμνου» στὴ βυζαντινὴ ὑμνογραφία καὶ γενικώτερα (Θεόδωρος Εὐδης, Κ. Μητσάκης κ.λπ.), ἐντόπισαν τὴν προσοχή τους στὰ «κοντάκια» ποὺ εἶναι προσόμοια τοῦ «Ἀκαθίστου», σὲ ὑμνογραφικὰ κείμενα ποὺ δανείσθηκαν ἐκφραστικὰ μέσα ἀπ' αὐτὸν» καὶ στὰ «θρησκευτικὰ ποιήματα ποὺ ἔχουν ἓνα προσωπικὸ χαρακτηριστὴρ καὶ δὲν προσορίζονται γιὰ λειτουργικὴ χρῆση»¹, στὰ πεζὰ κείμενα ποὺ περιλαμβάνουν ὑμνητικὰς ἀποστροφὰς μετὰ συνεχῆ ἐπανάλειψή τοῦ «χαῖρε» καὶ στὴ νεοελληνικὴ ποίησιν². Ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Καθηγητὴ Ν. Β. Τωμαδάκη, ποὺ κάνει κάποια νύξη στὸ ἔργο του «Ἡ Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία καὶ Ποίησις», ἡ σημαντικώτατη ἐπίδραση στὴ σύνθεση χαιρετισμῶν κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ «Ἀκαθίστου» σὲ ΚΔ' οἴκους, κατὰ κανόνα ἀγνωρίζεται. Ὁ Καθηγητὴς Τωμαδάκης μετὰ δάσχη τῆ «Βιβλιογραφία Ἑλληνικῶν Ἀκολουθιῶν» τοῦ Louis Petit γράφει σχετικὰ τὰ ἑξῆς:

«Παραλλήλως πρὸς τὴ σύνθεση ἐγκωμίων θαίνει ἡ μίμηση τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου διὰ τῆς συντάξεως Χαιρετισμῶν εἰς ἄλλας ἐορτάς, ὡς: Ἀκάθιστος Ὑμνος εἰς τὸν Τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρὸν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ. Ὁμοίως κατὰ μίμησην συνεισέχθησαν οἱ κδ' οἶκοι οἱ ἀναγινωσκόμενοι πρὸ τῆς εἰκόνης τῆς Ἀγίας Βαρθολομαίας»³.

Ὁ ἴδιος Καθηγητὴς σὲ ἄλλο μελέτημά του ἀναφερόμενο στὸ ὑμνογραφικὸ ἔργο τοῦ Πρωτοπαπᾶ Ναυπλίου Νικολάου Μυλαξοῦ (16ος αἰ.), ποὺ συνέθεσε καὶ χαιρετισμοὺς στὸν Ἰωάννη τὸν Θεολόγο, ἔργο ποὺ παραμένει ἀνέκδοτο, γράφει:

«Σημειώσαι διὸ ἀπὸ αἰώνων τινῶν δὲν ἐγράφωντο πλέον Κοντάκια μετὰ 24 οἴκους καὶ τῶν παραδοθέντων ἀνεγινώσκοντο μόνον ὁ πρῶτος οἶκος μετὰ τὸ προσόμιον. Ἰσως διὰ τοῦτο λέγει αὐτὸ (ὁ Μαλαξὸς) κατεδαφίον»⁴.

Πάντως στὸν προηγούμενο 15ο αἰώνα, μᾶς εἶναι γνωστὸς ποιητὴς χαιρετισμῶν (κδ' οἴκων) ὁ διάκονος Ἰωάννης ὁ Εὐγενικός, ἀδελφὸς τοῦ Ἀγίου Μάρκου⁵. Καὶ στὸν Ἰωάννη τὸν Θεολόγο καὶ στὴν Ἀγία Τριάδα. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, ὁ «Ἀκάθιστος Ὑμνος» εἶναι «ὁ μόνος ἀρχαῖος ὕμνος ὁ ἐν τοῖς μνηαῖς μέχρι τοῦδε ἀκέραιος διασωθεὶς» (Κρουμπάχερ)⁶. Δεδομένου ὅτι ἀπὸ τὸν 11ο αἰώνα, ὁ ἐπίσκοπος Εὐχαΐτων ὑμνογράφος Ἰωάννης ὁ Μαυρόπουλος πραγματοποιοῦσε τὴν πρώτη ἐπιτομή τῶν ἀκολουθιῶν γιὰ γενικὴ χρῆση, τάση ποὺ ἐπεκτάθηκε μετὰ τὴς ἐντυπῆς ἐκδόσεως τῆς Βενετίας⁷, τὸ χρονικὸ διάστημα κατὰ τὸ ὁποῖο δὲν γράφονταν χαιρετισμοὶ μετὰ ΚΔ' οἴκους πρέπει νὰ ἐντοπισθῇ μεταξὺ 11ου καὶ 15ου αἰώνα. Τὸν περιορισμὸν τοὺς κατὰ τὸν ὄρθρο στὸ προσόμιον καὶ τὸν πρῶτον οἶκον θὰ δοῦμε σὲ δύο χαρακτηριστικὰ ἔργα τοῦ 14ου αἰώνα. Τὸ ἓνα εἶναι ἡ ἀκολουθία «Εἰς τὸν ἐν Ἀγίοις Πατέρας ἡμῶν Γρηγόριον Ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης τὸν Παλαμᾶν» ποὺ φάλλεται στὶς 14 Νοεμβρίου καὶ εἶναι ἔργο τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου Κοκκίνου (1353 - 1354, 1364 - 1376)⁸. Ὁ κριτικὸς ἐκδότης τῆς Διάκονος (νῦν Πρεσβύτερος) Βασιλείου Ε. Βολουδάκης τὸ τοποθετεῖ δάσχη στὰ 1360⁹. Τὸ προσόμιον σὲ ἡχο πλ. δ' κατὰ τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ»: «Τὸ τῆς σοφίας ἱερὸν καὶ θεῖον ὄργανον...». Ὁ οἶκος: «Ἀγγελος ἀνεφάνης ἐπὶ γῆς τῶν ἀρρήτων... Χαῖρε δι' οὗ τὸ φῶς ἐκηρύχθη... Χαῖρε κήρυξ τῆς χάριτος»¹⁰.

5. Γ. αὐτὸν βλ. Ἀ. Θ. Γ. ο μ π λ α κ η: Ἰωάννης ὁ Εὐγενικός, Θεσσαλονίκη 1961.

6. Πρβλ. Κ ρ ο υ μ π ά χ ε ρ: Ἱστορία τῆς Βυζαντινῆς Λογοτεχνίας μεταφρασθεῖσα ὑπὸ Γεωργίου Σωτηριάδου, τόμος 6', Ἀθήναι 1900, σελ. 554.

7. Βλ. Τ ω μ α δ ά κ η, Ἡ Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία, 2η. παρ., σελ. 80.

8. Βλ. Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἀγίοις Πατρός ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ θαυματουργοῦ τοῦ Παλαμᾶ ἡτις ποιηθεῖσα μὲν ὑπὸ τοῦ Ἀγιοτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Φιλοθέου τοῦ Κοκκίνου, κριτικῶς δὲ ἀποκατασταθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διακόνου (νῦν Πρεσβύτερου) Β α σ ι λ ε ί ο υ Ε. Β ο λ ο υ δ ά κ η νῦν πρῶτον τύποις ἐκδίδεται πλήρεις εἰς τὰς ἐκδόσεις Ἄθως, ἐν Πειραιεὶ 1978. Γιὰ τὸν ποιητὴ βλ. Σ τ α ύ ρ ο υ Ἱ. Κ ο υ ρ ο ύ σ η: Ὁ Οἰκουμηνικός Πατριάρχης Φιλόθεος ὁ Κόκκινος (1353-1354, 1364-1376), Ἀθήναι 1967, 2η. παρ. καὶ ἡ παλαιότερη βιβλιογραφία (σελ. 22).

9. Βλ. Β ο λ ο υ δ ά κ η, 2η. παρ., σελ. 63.

10. Πρβλ. Β ο λ ο υ δ ά κ η, 2η. παρ., σελ. 114.

1. Βλ. Κ. Μ η τ σ ά κ η: «Ἐνας λαϊκὸς κρητικὸς Ἀκάθιστος», Βυζαντινά, 1 (1969), σσ. 30-32.

2. Βλ. Θ ε ο δ ώ ρ ο υ Ξ ύ δ η: Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία, Ἀθήναι 1978, σσ. 188-196.

3. Πρβλ. Ν. Β. Τ ω μ α δ ά κ η: Ἡ Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία καὶ Ποίησις ἤτοι Εἰσαγωγή εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν, τόμος 6', ἐκδ. γ', Ἀθήναι 1965, σελ. 226.

4. Πρβλ. Ν. Β. Τ ω μ α δ ά κ η: «Ὁ Νικόλαος Μυλαξὸς, πρωτοπαπᾶς Ναυπλίου (1505; - 1587?) ἐν Κρήτῃ καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ὑμνογραφικὸν του ἔργον», Ἀμάλθεια, Ἅγιος Νικόλαος Κρήτης, τεύχ. 32, Ἰουλίου - Σεπτεμβρίου 1977, σελ. 197.

Τὸ ἄλλο εἶναι ἡ «Ἀκολουθία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς» ποὺ φάλλεται στὸ «Ἅγιον Ὅρος καὶ τὴν Πάρο τὴν Παρασκευὴ τῆς Διακαινησίμου καὶ εἶναι ἔργο τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Καλλίστου Β' Εὐαθοπούλου (1397)»¹¹. Τὸ προοίμιο σὲ ἥχο πλ. δ' κατὰ τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ»: «Ἐξ ἀκένωτό σου Πηγῆς, Θεοχαρίτωτε...». Ὁ οἶκος: «Ἀχραντε Θεοτόκε, ἡ τεκοῦσα ἀρρήτως... Χαῖρε πηγὴ χαριμονῆς ἀλήκτου... Χαῖρε ὕδωρ σωτήριον»¹².

Στὴν ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου, ποὺ τυπώθηκε γιὰ πρώτη φορὰ στὴ Βενετία τὸ 1755, ἀλλὰ ἡ χειρόγραφη παράδοσή της ἀνατρέχει στὰ τέλη τοῦ 16ου ἢ τὶς ἀρχὲς τοῦ 17ου αἰῶνα¹³, ἀπαντᾷ ἡ ἴδια μορφή. Πρόκειται γιὰ ποίημα τοῦ Ἀδῶδ' Ἀπολλώ. Τὸ προοίμιο σὲ ἥχο δ' κατὰ τὸ «Ἐπεφάνης σήμερον»: «Τὸ σεπτὸν σου λείψανον...». Ὁ οἶκος: «Ἄγγελος ἄλλος ὄφθης ἐπὶ γῆς, θεοφόρε... Χαῖρε ἀσπὴρ τῆς ἐώας ἐκλάμπας... Χαῖρε, πάτερ Χριστόδουλε»¹⁴.

Ἡ μορφή αὐτὴ ἀπαντᾷ καὶ σὲ νεώτερες καὶ νεώτατες ἀκόμη ἀκολουθίες, παράλληλα μὲ τὴν ἐμφάνισή κατὰ τὴ μεταβυζαντινὴ περίοδο νέου τύπου οἴκου μὲ ἓνα καταληκτικὸ χαῖρε ἢ χαίροις¹⁵ ἢ καὶ χωρὶς¹⁶. Ἀναφέρω

δύο παραδείγματα: Τὴν «Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Θεωῶν Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης» ποὺ φάλλεται τὴν Δ' Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν καὶ εἶναι ἔργο τοῦ Γερασίου μοναχοῦ Μικραγιαννανίτη¹⁷. Τὸ προοίμιο σὲ ἥχο πλ. δ' κατὰ τὸ «Τῇ ὑπερμάχῳ»: «Ἄγγελος ἐπὶ τῆς γῆς πολιτευσάμενος...». Ὁ οἶκος: «Ἄγγελος ἐν τῷ δέῳ, Θεωῶν, ἀνεδείχθης... Χαῖρε εἰκὼν ἐναρέτου δίου... Χαίροις Πάτερ τρισόλβιε»¹⁸. Καὶ τὴν «Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου» ποὺ φάλλεται στὶς 12 Μαΐου καὶ εἶναι ἔργο τοῦ Παναγιώτη Φραγκάκου νῦν Ἀρχιδιακόνου Ἰωήλ¹⁹. Τὸ προοίμιο σὲ ἥχο πλ. δ' κατὰ τὸ «Τῇ Ὑπερμάχῳ»: «Ὡς πολυχεύμονα κρουὸν τῆς θείας χάριτος...». Ὁ οἶκος: «Ὁ Ἄγγελος ἐν δόξαις, Ἐπιφάνιε πάτερ... Χαῖρε δι' οὗ ὁ Χριστὸς ὑψώθη... Χαίροις, πάτερ ἱσάγγελε»²⁰.

Παράλληλα ἔχομε μιὰ πλούσια παραγωγή αὐτοτελῶν χαιρετισμῶν ΚΔ οἴκων. Ἡ ἐμμονὴ αὐτὴ στὴν παλιὰ συνήθεια νὰ συντίθενται χαιρετισμοὶ κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ «Ἀκαθίστου» ὁφείλεται ἀσφαλῶς στὴν ἀνάγκη νὰ ἀποδοθῇ στὸν Ἅγιο τὸ περίσσειμα τῆς ἀγάπης τῶν πι-

11. Βλ. Φιλοθέου Ζερβάκου, Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Λογγοβάρδας: Ἀκολουθία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐκδ. οἶκος «Ἀστήρ», Ἀθῆναι 1976. Γιὰ τὸν ποιητὴ βλ. Θρησκευτικὴ καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, Ζ', Ἀθῆναι 1967, στ. 265.

12. Πρβλ. Ζερβάκο, ὅπ. παρ., σελ. 38.

13. Βλ. Ἐρασμ. Βρανούση: Τὰ Ἀγιολογικὰ Κείμενα τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου, ἱδρυτοῦ τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς, φιλολογικὴ παράδοσις καὶ ἱστορικὰ μαρτυρία, Ἀθῆναι 1966, σελ. 39.

14. Βλ. Ἀκολουθία Ἱερὰ τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου τοῦ θαυματουργοῦ τοῦ καὶ κτήτορος τῆς ἐν Πάτμῳ περιωνύμου Βασιλικῆς καὶ Αὐτοκρατορικῆς Μονῆς τοῦ Ἀγίου Ἀποστόλου καὶ Ἐδωγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἐν ἣ τὸ Τίμιον Αὐτοῦ τεθαυρίσται λείψανον, νῦν τὸ πέμπτον ἐκδίδεται παρὰ τῆς Αὐτῆς Ἱερᾶς Μονῆς δ' ἐν πλάτει Βίος καὶ ἡ ὑποτύπωσις Αὐτοῦ εἰς τὴν καθαρῆσαν καὶ ἡ Ἀκολουθία Αὐτοῦ ἐν ἐκτάσει, ἐκδ. οἶκος «Ἀστήρ», Ἀθῆναι 1957, σελ. 74.

15. Βλ. Ἀκολουθία καὶ Ἐγκώμιον τοῦ Ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου ψαλλομένη τῇ 16' τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ποιηθεῖσα μὲν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικοδμήμου τοῦ Ἀγιορείτου ἀποκατασταθεῖσα δὲ κριτικῶς ὑπὸ τοῦ διακόνου (νῦν Ἀρχιμανδρίτου) Συμεὼν Κούτσα, ἐκδόσεις Μοναστικοῦ Οἴκου Πατερικῆς Διακονίας ἡ Ἀγία Τριάς Ὑδρας, Ἀθῆναι 1975, σσ. 67-68: Προοίμιο σὲ ἥχο γ' κατὰ τὸ «Ἡ Παρθένος σήμερον»: «Τῷ φωτὶ λαμπόμενος, τῇ τρισηλῳ, Θεολόγος γέγονας...». Ὁ οἶκος: «Τὸ πανάγιον Πνεῦμα... χαίροις τρισάναρχ Συμεὼν Θεοδιδάκτη». Βλ. ὁμῶς καὶ Ἀρχιμ. Ἀναθ. Ροῦσ-

σ α (νῦν Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως): Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου Ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Θαλλελαίου τοῦ Ἰαματικοῦ καὶ Ἀναργύρου, ποιηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου ἐν ἔτει 1792, ἐν Ἀθῆναις 1971, ὅπου ἀφθονοῦν γενικὰ οἱ χαιρετισμοί.

16. Βλ. Ἀκολουθία τοῦ Ἀγίου ἐνδόξου Ἱερομάρτυρος Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ οὗ ἡ μνήμη τῇ 18' Αὐγούστου ποιηθεῖσα ἐν Ἀγίῳ Ὅρει ὑπὸ Γερασίου μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Θεράποντος Κάτω Τοῦμπας Θεσσαλονίκης ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκδ. οἶκος «Ἀστήρ», Ἀθῆναι 1971, σσ. 24-25: Προοίμιο σὲ ἥχο δ' κατὰ τὸ «Ἐπεφάνης σήμερον». «Ὡς φωστὴρ νεόφωτος τὴν Ἐκκλησίαν καταυγάζεις ἅπαντας...». Ὁ οἶκος: «Τῶν Ἀποστόλων μιμητὴς καὶ Ἐκκλησίας στήλος... διὸ ἡ Ἐκκλησία Χριστοῦ ἀξίως, γεραίρει τὴν μνήμην σου».

17. Βλ. Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Θεωῶν Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης οὗ ἡ μνήμη τῇ Δ' Κυριακῇ Νηστειῶν ποιηθεῖσα ἐν Ἀγίῳ Ὅρει ὑπὸ Γερασίου μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου, Ὑμνογράφου τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Θεράποντος Κάτω Τοῦμπας Θεσσαλονίκης ἐγκρίσει τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκδ. οἶκος «Ἀστήρ» Ἀθῆναι 1971.

18. Πρβλ. Μικραγιαννανίτη, ὅπ. παρ., σελ. 25.

19. Βλ. Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Ἐπιφανίου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου, ἐποικήθη ἐν Ἐδέσσει ὑπὸ Παναγιώτου Φραγκάκου νῦν Ἀρχιδιακόνου Ἰωήλ Θεολόγου, Ἀθῆναι 1975, Ἱερὰ Μητρόπολις Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας.

20. Πρβλ. Φραγκάκο, ὅπ. παρ., σσ. 23-24.

στῶν, ὅπως ἀκριδῶς γίνεται μὲ τὸ «δημοφιλέστατο»²¹ «Ἀκάθιστο Ὑμνο». Χαρακτηριστικὸ εἶναι αὐτὸ πὺν σημειώνεται σὲ βενετικὴ ἐκδόση χαιρετισμῶν εἰς τὸν Τιμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν»²²:

«Οὗτοι οἱ οἰκοὶ τοῦ ζωοποιοῦ Σταυροῦ ἀναγινώσκονται τρεῖς φοραῖς τοῦ χρόνου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν τάξιν τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου· τὸ μὲν πρῶτον εἰς τὴν α' Αὐγούστου, δεῦτερον δὲ εἰς τὰς ιδ' τοῦ Σεπτεμβρίου, τρίτον εἰς τὴν γ' Κυριακὴν τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, καθὼς ὁ τύπος δηλοποιεῖ καὶ ὅστις ιερὸς ἢ λαϊκὸς ἔχει εὐλόγησιν καὶ κατὰ τὴν εἰς τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ, τοὺς ἀναγινώσκει ἀδιαλείπτως ὁ λόγος ἐν τῇ αὐτῇ τῇ γ' ἐσπέρας καὶ τῇ ε' ἐσπέρας καὶ θέλει τοὺς ἔχει ὅπλον ἀκαταμάχητον ἐναντίον τῶν ἀοράτων καὶ ὁρατῶν ἐχθρῶν»²³.

Στὰ μοναστήρια μας, ἐξ ἄλλου, καὶ ἰδίως τὰ ἀγιορείτικα, οἱ χαιρετισμοὶ πρὸς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκον δὲν ἀκούγονται μόνο τὴν περίοδο τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἀλλὰ ὁλόκληρο τὸ χρόνο. Ἀκόμη καὶ ὅταν καθαρίζουν οἱ μοναχοὶ τὰ φασολάκια ἢ ζυμώνουν τὸ ψωμὶ στὸ βυζαντινὸ «μαγκηπεῖο», λένε τοὺς χαιρετισμούς. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, ὑπέρμαχος προστάτης, ἔφορος καὶ Καθηγούμενὸς τοῦ Ἁγίου Ὁρους, εἶναι ἡ Παναγία, ἡ ὁποία ἀπολαμβάνει καθημερινῶν καὶ πολυπληθῶν τιμῶν. Ἔτσι μὲ τὸ «ἀπόδειπνον» λέγονται οἱ χαιρετισμοί, ὅπως καὶ ἡ εὐχή «εἰς τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον»: «Ἄσπιλε, ἀμύλωντε κ.λπ.», πὺν δέδοικα προβλέπεται γενικὰ ἀπὸ τὸ τυπικόν.

Διαδεδομένοι ἐπίσης εἶναι οἱ χαιρετισμοὶ πρὸς τὴν Ἁγίαν, τῆς Γεννήσεως, τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, τοῦ Πανα-

γίου Τάφου καὶ ἀκόμη καὶ ἄλλοι πρὸς τὴν τῆς ἰδίας τῆς Παναγίας (Κοιμήσεως, Ζωοδόχου Πηγῆς). Οἱ πὺν πολλοὶ εἶναι ἔργα Ἁγιορειτῶν ποιητῶν. Εἴθισται, γράφει ὁ ἀείμνηστος Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἁγίου Ὁρους Βησσαρίων, αἱ Ἱερὰ Βασιλικὰ καὶ Πατριαρχικὰ Μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἀθῶν, νὰ ἔχουν συντάξει ἀπ' ἀρχῆς χαιρετισμούς καὶ Παρακλητικούς Κανόνας εἰς τοὺς ἁγίους Προστάτας καὶ Κτήτορας Αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ψάλλουν εἰς ὁρισμένους ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος, ἀναλόγως τοῖς τυπικοῖς αὐτῶν»²⁴. Οἱ χαιρετισμοὶ αὐτοὶ λέγονται καὶ σὲ πανηγύρεις ἐκτὸς τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἐχουν ποιηθῇ οἱ περισσότεροι στὴ μεταβυζαντινὴ κυρίως καὶ τῇ νεώτερη περίοδῳ. Τὸ φαινόμενο ἐξηγεῖται ἀπὸ τὸ γεγονὸς τῆς «ἐπιτομῆς», πὺν ἐπιχειρήθηκε στὶς ἀκολουθίες ἀπὸ τὸν 11ο αἰῶνα καὶ πὺν ἂν στὸν «κόσμο» ὁρῆκε διάδοσιν, δὲν μπορούσε νὰ ἔχη ἐφαρμογὴ στὰ μοναστήρια.

Εἶναι γεγονὸς ὅτι σπάνια οἱ χαιρετισμοὶ αὐτοὶ πλησιάζουν τὴν ποιητικὴν ἀξία τοῦ «Ἀκάθιστου Ὑμνου», ὁρισμένοι ὁμῶς ἀπὸ αὐτοὺς εἶναι ἀξιόλογα ὁμολογιακὰ ἔργα. Ὁ «Ἀκάθιστος Ὑμνος» ὑπῆρξε ἀσφαλῶς μιὰ κορύφωσις. Συνέδῃ ἀσφαλῶς μ' ἐκείνον, ὅτι μὲ τὰ ὁμηρικὰ ἔπη. Ἡ ἀντιστοιχία εἶναι πλήρης:

«Τὰ ὁμηρικὰ ἔπη εἶναι τὰ πρῶτα μνημεῖα τοῦ ἐλληνικοῦ ποιητικοῦ λόγου, ἡ σύνθεσή τους ὁμῶς δέχεται μεγάλην τεχνικὴν καὶ αἰσθητικὴν ὀριμότητα, ὥστε μπορούμε νὰ ὑποθέσουμε βάσιμα ὅτι ὁρίσκονται στὸ τέλος μιᾶς πλούσιας παραγωγῆς πὺν χάθηκε»²⁵.

Τὸ ἴδιο ἀκριδῶς μπορούμε νὰ πούμε γιὰ τὸν «Ἀκάθιστο Ὑμνο». Ἐχομε, ἄλλωστε, στὴ διάθεσή μας στοιχεῖα πὺν μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ τὸ υποστηρίξουμε μὲ βεβαιότητα. Ἔτσι πρὶν ἀσχοληθοῦμε μὲ τὶς ἐπιδράσεις τοῦ «Ἀκάθιστου Ὑμνου» θὰ συναγάγουμε ὅτι εἶναι γνωστὸ γιὰ τὸ τί προηγήθηκε, ὥστε νὰ ὁλοκληρωθῇ ἡ εἰκόνα τῆς ἐξελίξεως τοῦ εἵδους.

(Συνεχίζεται)

21. Βλ. Κ α ρ ι ο φ ῖ λ η Μ η τ σ ά κ η: Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία, τόμος α', Ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη ἕως τὴν εἰκονομαχίαν, Πατριαρχικὸν Ἰδρυμα Πατερικῶν Μελετῶν, Θεσσαλονίκη 1971, σελ. 483. Τ ω μ α δ ά κ η: Ἡ Βυζαντινὴ Ὑμνογραφία, βπ. παρ., σελ. 153.

22. Βλ. Ὑμνολόγιον σὺν Θεῷ ἁγίῳ περιέχον τὴν παρακλητικὴν ἀκολουθίαν εἰς τὸν τίμιον καὶ ζωοποιὸν Σταυρόν, τοὺς καὶ κοσμοχαρμωσύνους οἴκους πρὸς τὴν νοσητὴν σκάλαν... ἐπιμελεῖα Ἀρχιμ. Γ ρ η γ ο ρ ῖ ο υ Ἁ γ ῖ ο π α υ λ ῖ τ ο υ, Ἐνετίαν 1770, παρὰ Δημ. Θεοδοσίου τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.

23. Πρβλ. Louis Petit, Bibliographie des Acolouthies Grecques, Βρυξέλλες 1926, σελ. 52.

24. Πρβλ. Ἀσματολόγιον τῆς Ἱ. Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου ἐν Ἀγίῳ Ὁρει, 1960, σελ. 3.

25. Πρβλ. Α. Γ. Τ σ ο π α ν ά κ η: Εἰσαγωγή στὸν Ὅμηρον. Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 7.

Ο ΜΥΘΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΤΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΙΑΤΡΙΚΗΣ*

Τοῦ π. ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΦΑΡΟΥ

Δύο πλάνες τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ συντέλεσαν στὴν αἰσιοδοξία σχετικὰ μὲ τὶς δυνατότητες τῆς σύγχρονης ἱατρικῆς. Ἡ πρώτη εἶναι ἡ ὑποδόσκουσα στὸ δυτικὸ πολιτισμὸ δυستικὴ ἀντίληψη γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ ἡ δεύτερη εἶναι: μιὰ βασικὴ ἀντίληψη τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ σύμφωνα μὲ τὴν ὁποία ἡ λύση τῶν ἀνθρωπίνων προβλημάτων ἔρρισκεται στὴν ἀνακάλυψη τοῦ κατάλληλου τεχνάσματος. Αὐτὴ ἀκριδῶς ἡ ἀντίληψη δημιούργησε τὸν τεχνοκρατικὸ μᾶς πολιτισμὸ πού ὄλο καὶ περισσότερο ἀναγνωρίζουμε ὅτι δὲν μᾶς φέρνει τὴ λύτρωση, ἀλλὰ τὸ θάνατο.

Οἱ δύο πλάνες τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ πού ἀναφέρθηκαν παραπάνω ὁδήγησαν στὴ δημιουργία τῆς μηχανιστικῆς ἱατρικῆς πού θεωρεῖ τὴν ἀρρώστια ὡς κάτι μηχανιστικό, ὡς μιὰ βλάβη τῆς ἀνθρώπινης μηχανῆς καὶ πού γι' αὐτὸ αἰσιοδοξεῖ ὅτι ἀργὰ ἢ γρήγορα θὰ βρεῖ τὸν τρόπο νὰ διορθώσει τὴν τεχνικὴ βλάβη.

Βέβαια αὐτὲς οἱ ἀντιλήψεις καὶ πεποιθήσεις ἔχουν πᾶσι: πρὸ πολλοῦ νὰ εἶναι σύγχρονες. Ἡ πρωτοπορία τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης ἔχει πρὶν ἀπὸ πολὺ χρόνον διαπιστώσει: ὅτι ἡ ἀντίληψη τῆς μηχανιστικῆς ἱατρικῆς γιὰ τὸν ἄνθρωπο εἶναι τόσο ἀπλοϊκὴ, ὥστε νὰ εἶναι παιδαριώδης.

Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μιὰ μηχανὴ καὶ κάθε σωματικὴ ἢ ψυχολογικὴ δυσλειτουργία στὸν ἄνθρωπο εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἐξαιρετικῆς περίπλοκης διαδικασίας πού περιλαμβάνει ἀναριθμήτους καὶ ἀστάθμητους παράγοντες, ὅπως ἡ κοινωνικὴ ἐπίδραση, ἡ οἰκογενειακὴ, οἰκονομικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ κατάσταση, οἱ διαπροσωπικὲς σχέσεις, οἱ διάφορες διαπροσωπικὲς ἐπιδράσεις, οἱ θρησκευτικὲς ἀντιλήψεις καὶ τὰ θρησκευτικὰ διώματα, τὸ κοινωνικὸ σύστημα ἀξιών κ.ά.

Ἐνῶ ὅμως ἡ ἱατρικὴ πρωτοπορία ἔχει ἀρχίσει νὰ κάνει αὐτὲς τὶς διαπιστώσεις, ἡ ἱατρικὴ πράξη ἀκολουθεῖ ὅλο καὶ περισσότερο τὴ μηχανιστικὴ ἀντίληψη πού μεταβάλλει τὸν ἀρρώστο σὲ ἓνα βλαμμένο ὄργανο καὶ τὸν ἀντιμετωπίζει ὅλο καὶ περισσότερο μηχανιστικὰ μὲ σωλῆνες, τρόμπες, ἡλεκτρονικὲς συσκευὲς καὶ παρόμοια, ἀγνοώντας ὅλους τοὺς παράγοντες πού ἀναφέρθηκαν παραπάνω καὶ ἀποστερώντας ὅλο καὶ περισσότερο τὴν προσφορά τῆς ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο στοιχείο.

* Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ βιβλίο του μὲ τίτλο «Ἡ ἀπόγνωση τῆς Δύσεως καὶ ἡ ἐλπίδα τῆς Ἀνατολῆς», πού κυκλοφόρησε πρόσφατα ἀπὸ τὶς ἐκδόσεις «Ἀκρίτας».

Ἔτσι προσπαθεῖ συχνὰ νὰ θεραπεύσει μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μιὰ γαστρορραγία πού προκλήθηκε ἀπὸ μιὰ οἰκονομικὴ καταστροφή ἐφαρμόζοντας μιὰ ἐξαιρετικὰ δαπανηρὴ θεραπευτικὴ ἀγωγή πού μεταβάλλει τὴν οἰκονομικὴ καταστροφή τοῦ ἀρρώστου σὲ οἰκονομικὴ πανωλεθρία.

Ἄλλοτε κλαδεύει τὸ στομάχι ἐνῶς ἀνθρώπου πού ἀπόκτησε ἑλκος ἐπειδὴ δὲν μποροῦσε νὰ χωνέψει τὴ γυναίκα του, χωρὶς μ' αὐτὸ τὸν τρόπο νὰ προσφέρει καμὴ οὐσιαστικὴ βοήθεια στὸν ἀρρώστο ἐνῶ τοῦ δημιουργεῖ τρομερὰ προβλήματα καὶ τὸν ὑποβάλλει σὲ φρικτὲς ταλαιπωρίες.

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἡ ἱατρικὴ βιομηχανία γίνεται ὄλο καὶ πιὸ τερατώδης. Στὴν Ἀμερικὴ ὅπου ὑποτίθεται ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη ἔχει τὴ μεγαλύτερη ἀνάπτυξη, ἡ ὑγειονομικὴ περίθαλψη εἶναι πιθανῶς ἡ βιομηχανία μὲ τὴν περισσότερο δραματικὰ φθίνουσα ἀποδοτικότητα, μὲ τὸ ταχύτερα ἀνερχόμενο ἐργατικὸ δυναμικὸ καὶ μ' ἓνα διαρκῶς αὐξανόμενο ἀστρονομικὸ κόστος. Μέσα σ' αὐτὸ τὸ σύστημα διοχετεύονται ἐτησίως τεράστια ποσὰ πού διαρκῶς αὐξάνονται. Τὸ μερίδιο τῶν ἱατρικῶν δαπανῶν, τὸ μισὸ ἀπὸ τὸ ὅποιο χρηματοδοτεῖ ἡ κυβέρνηση τῶν ΗΠΑ, ἀπὸ 1% τοῦ ἐθνικοῦ εἰσοδήματος πού ἦταν τὸ 1960, ἔχει τώρα φθάσει τὸ 5%.

Ἐχει ἤδη διαπιστωθεῖ πρὸ πολλοῦ ὅτι ἡ αἰσιοδοξία «γιὰ τὴν πρόοδο τῆς ἱατρικῆς καὶ τὴ διαρκὴ ἀνακάλυψη περισσότερων φαρμάκων μέχρι νὰ καταπολεμηθεῖ ἡ φυσικὴ ἀρρώστια εἶναι ἓνα εἶδος φαντασιώσεως. Τὸ γεγονός εἶναι ὅτι ἡ ψυχολογικὴ ἀρρώστια πού ἀνακαλύφθηκε καὶ ἤλθε στὸ φῶς τὸν τελευταῖο καιρὸ εἶναι ἀνάλογη μὲ τὴν πρόοδο πού σημείωσε ἡ ἱατρικὴ. Γι' αὐτὸ συχνὰ τὸ θέμα δὲν εἶναι πῶς νὰ ἀπαλλαγοῦμε ἀπὸ τὴ φυσικὴ ἀρρώστια καθαρτῆν, ἀλλὰ πόσο μποροῦμε νὰ δώσουμε στὸν ἀρρώστο κάτι καλύτερο νὰ δώσει στὴ θέση τῆς (τῆς ἀρρώστιας) ἢ γιὰ νὰ τὸ χρησιμοποιοῦμε ὡς ἀμυνὰ ἐναντίον τῆς ἢ γιὰ νὰ περιορίσει μ' αὐτὸ τὸν ψυχικὸ πόνο».

Ἄν εἶναι ἀκριδὲς ὅτι ὁ ἀρρώστος ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τὴν ἀρρώστια γιατί πολὺ συχνὰ εἶναι μιὰ διέξοδος στὸ ἀδιέξοδο πού δημιουργεῖ ἡ ζωὴ, τότε πῶς μπορεῖ νὰ ὑπάρξει πρόοδος στὴν ἀντιμετώπιση τῆς ἀρρώστιας ἂν δὲν ἀλλάξει ὁ τρόπος ζωῆς;

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΟΤΗΤΟΣ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ

ΚΑΙ ΠΟΙΟΣ ΠΡΩΤΟΣ ΤΗΝ ΕΠΛΗΡΟΦΟΡΗΘΗ

Τοῦ Ἀρχιμ. ΤΙΤΟΥ ΜΠΟΥΡΛΑΚΙ

Οἱ Ἅγιοι εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ ἔφθασαν εἰς τὸν προορισμὸν τους καὶ ἔτσι ἡξιώθησαν, ὡς λέγει ὁ Ἅγιος Μάξιμος, «ὅλοι ὅλῳ τῷ Θεῷ ἐγκραθῆναι διὰ τοῦ Πνεύματος». Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, γράφει ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, εἶναι ἡ ἀφορμὴ διὰ τὴν ὁποῖαν καὶ μετὰ θάνατον ἐγίναν καὶ γίνονται ἅγια καὶ εὐδὴ καὶ θαυματουργὰ τὰ λείψανα τῶν Ἀγίων. Διότι ἡ ἐνοικήσασα Χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δὲν χωρίζεται ἀπὸ αὐτὰ μετὰ θάνατον, ἀλλὰ μένει μετ' αὐτῶν, ὅθεν τὰς μὲν ψυχὰς τῶν Ἀγίων κάμνει μακαρίας ἐν οὐρανοῖς, τὰ δὲ σώματα αὐτῶν ἀποδεικνύει πηγὴν εὐωδίας καὶ θαυμάτων παραδόξων. Περὶ αὐτῆς τῆς Ἀγιότητος τοῦ σκηνώματος τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου, καὶ ποῖος πρῶτος ὡσφράνθη τὴν εὐωδίαν αὐτοῦ, μοῦ γράφει, εἰς ἐπιστολὴν τὴν ὁποῖαν μοῦ παρέδωκεν ὁ κ. Παναγιώτης Ψυχογιὸς τὴν ὁποῖαν καὶ μεταφέρω ὡς μαρτυρίαν τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς του.

«Διεξῆλθον μετὰ μεγάλης προσοχῆς τὸ βιβλίον τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου πρῶην Παραμυθίας, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸν βίον τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου καὶ σὰς εὐχαριστῶ, διότι ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βίου του πληροφορεῖται καὶ διδάσκεται ὁ ἀναγνώστης πολλὰς λεπτομερείας καὶ ἐνδιαφέροντα γεγονότα. Ὅπως εἶδον ὁ βράχος αὐτὸς τῆς ἡθικῆς καὶ τῆς Ἀγιότητος ἐδέχετο τὰ κύματα τῆς συκοφαντίας, τῆς ἀδικίας καὶ τῶν ὕβρεων μὲ ἀπέραντον ὑπομονὴν καὶ ἐγκαρτέρησιν προσευχόμενος ἀσφαλῶς ὑπὲρ τῶν διωκτῶν του. Ἐν σελίδι ὅμως 48 ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ Ἁγίου ἀναφέρει ὅτι, μετακομισθέντος μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν τῆς Ἀγίας Τριάδος Αἰγίνης, ἐναπετέθη ἐν τῷ καθολικῷ αὐτῆς, ἐνῷ ἄρρητος ἐὼ δ ἱ α ἀνεδίδετο ἐκ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ λειψάνου, μηδεμιᾶς ἀλλοιώσεως ὑποστάτος. Τοῦτο ἐγίνε περισσότερον θαυμα-

στόν, ὅταν μετὰ τὴν ταφὴν του ἐν τῷ προαυλίῳ τῆς Μονῆς, ἂν καὶ ἐτέρασαν περὶ τὰ εἰκοσι ἔτη τὸ Σῶμα τοῦ Ἁγίου παρέμεινε ἀδιάλυτον καὶ εὐωδιάζον. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν αὐτῶν τοῦ συγγραφέως, ὅτι δηλαδὴ ἄρρητος εὐωδία καὶ ἄλλα σημεῖα παρουσιάσθησαν, λαβὼν ἀφορμὴν ἠθέλησα νὰ συμπληρώσω, ὅτι αὐτὴ ἡ ἄρρητος εὐωδία, ὡς προσφυνῶς χαρακτηρίζει ὁ Σεβασμιώτατος, ἤρχισεν ὅχι ὅταν ἐναπετέθη τὸ Ἱερὸν σκῆνωμα εἰς τὸ Καθολικὸν τῆς Μονῆς, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς σιγμῆς τῆς ἐκδημήσεώς του πρὸς Κύριον. Καθότι ὅταν μεταφέρθη εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Ἀγίας Τριάδος Πειραιῶς (προσφυνῶς) ὁ Ναὸς ἐγένετο πρᾶγματι ἀρώματος θεοῦ καὶ ἀπροσδιορίστου. Τὸ παράδοξον τοῦτο ἐξηκολούθει καὶ κατὰ τὴν μεταφορὰν του ἐκ Πειραιῶς εἰς τὴν Αἶγιναν. Ταῦτα πάντα μοῦ διηγήθη ὁ πατήρ μου Ἱερὸς Ἀλέξανδρος Ψυχογιός, Ἐφημέριος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ἀγίας Τριάδος, ὅστις καὶ συνώδευσε μετὰ τῶν ἄλλων κληρικῶν τὸν Ἅγιον εἰς Αἶγιναν. Καὶ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐξ Αἰγίνης ἡ αὐτὴ εὐωδία εἶχε πλημυρίσει τὸ πλοῖον, διὸ συγκεκριμένος καὶ κατάπληκτος ἀπὸ τὸ περιεργὸν ἐκεῖνο γεγονός, διηγείτο τὰ ἀνωτέρω, καὶ ὡς μᾶς ἔλεγε «ὁ Ἀρχιερεὺς αὐτὸς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ εἶναι συνήθης κληρικὸς, ἀλλὰ κάτι ἄλλο πρέπει νὰ συμβαίνει» ὑπονοῶν προφανῶς, ὅτι ἐπρόκειτο περὶ Ἁγίου. «Τοῦτο τὸ γεγονός ἐνθυμεῖται ὁ ἐπιστολογράφος, καὶ ἔχει δι' ὅλους μας σημασίαν, διότι ἀποκαλύπτεται καὶ εἰς τοὺς ἐσχάτους τοῦτους καιροὺς, ὅτι ὁ Κύριος ἀγαπᾷ τὸ πλάσμα Του, καὶ ἀκόμη, ὅτι καὶ σήμερον ὁ ἄνθρωπος ὅταν κάμῃ τὴν στροφὴν πρὸς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του, συνάπτων, ὅπως λέγει ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, τὸν νοῦν τῇ πρὸς ἐαυτὸν στροφῇ καὶ προσοχῇ καὶ ἀδιαλείπτῳ θείᾳ προσευχῇ ἀναστᾷ καὶ πάλιν τὸ ἀρχαῖον κάλλος του καὶ ξαναγυρίζει εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ ἀπὸ ὅπου ἡ ἀμαρτία τὸν εἶχε ἀπομακρύνει».

Κάθε Παρασκευὴ στὶς 18.05' μὴ παραλείπετε νὰ ἀκούτε ἀπὸ τὸ ραδιόφωνο τῆς Ε.Ρ.Τ. (Α' Πρόγραμμα) τὴν ἐκπομπὴ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας μὲ τὴ συνεργασία τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱ. Συγῆδου:

«Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ»

Μία ἐκπομπὴ ποὺ μιλάει μὲ εἰλικρίνεια στὸν εὐσεβῆ Λαὸ μας γιὰ θέματα τῆς Ἐκκλησίας ποὺ τὸν ἐνδιαφέρουν.

—Προβολὴ τῶν θέσεων τῆς Ἐκκλησίας.

—Ἀπαντήσεις στοὺς ἀμφισβητίες.

—Ἐνημέρωση γιὰ τὴν ποικίλη ἐκκλησιαστικὴ δραστηριότητα.

Ἀκούτε ὅλοι τὴν ἐκπομπὴ «**Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΟΝΤΑ ΜΑΣ**».

Ἐνα ἀκόμη δημόσιο δῆμα στὴν ὑπηρεσία τῆς ἀλήθειας γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ τὸ Λαὸ μας.

ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

ΝΕΟΙ ΣΥΝΤΑΞΙΟΥΧΟΙ

ΤΟΥ Τ.Α.Κ.Ε.

Με την υπ' άρ. Β2/60/οίκ. 654/16.3.82 απόφαση της ύφυπουργού Κοινωνικών Υπηρεσιών κ. Σταυρούλας Κακλαμανάκη - Ρήγου, που δημοσιεύθηκε στο υπ' άρ. 132/29.3.82 Φ.Ε.Κ., τ. Β', αυξάνονται αναδρομικά από την 1η Ιανουαρίου 1982 οι συντάξεις που χορηγεί το ΤΑΚΕ, ύστερα από πρόταση του Διοικ. Συμβουλίου του, ως εξής:

● Κατά ποσοστό 20ο)ο οι συντάξεις που άπονεμήθηκαν μέχρι 31.10.1981 των άδιαβαθμιστών συνταξιούχων ειδικών κατηγοριών (ψαλτών, διακόνων, ιδρυματικών, δικηγόρων κ.λπ.), που συνταξιοδοτήθηκαν βάσει του Κανονισμού Συντάξεων του ΤΑΚΕ.

● Κατά ποσοστό επίσης 20ο)ο και τὰ άνώτατα όρια συμμετοχής στις συντάξεις Ν. Δ. 4202/61 και

● Όρίζεται ως κατώτατο όριο των συντάξεων που καταβάλλονται από το ΤΑΚΕ για όλους άνεξαίρετως τους συνταξιούχους του, το ποσό των δέκα χιλιάδων (10.000) δρχ. από την 1.1.1982.

Έξ άλλου, με την υπ' άρ. Β2/60/551/16.3.82 απόφαση της ίδιας ύφυπουργού (ΦΕΚ 141/2.4.82, τ. Β') τροποποιούνται ώρισμένες διατάξεις του άρθρου 18 του Καταστατικού του ΤΑΚΕ. Με τις νέες ρυθμίσεις, ύστερα από εισήγηση του Διοικ. Συμβουλίου του ΤΑΚΕ:

1. Ός συντάξιμος μισθός των έφημερίων και διακόνων που μισθοδοτούνται από το Δημόσιο, λαμβάνεται ποσοστό 80ο)ο των άποδοχών ένεργείας των (δηλ. ο βασικός μισθός της βαθμολογικής κλίμακας στην οποία άνήκε ο άσφαλισμένος κατά την έξοδό του από την ύπηρεσία και το χρονοεπίδομα).

2. Οι συντάξεις που χορηγήθηκαν από 1.7.1968 έως 31.12.1981, άναπροσαρμόζονται από 1.1.1982 σε ποσοστό 80ο)ο του συνταξίμου μισθού της κατά την 31.12.1981 μισθολογικής κατηγορίας στην οποία άνήκε ο κάθε συνταξιούχος κατά την έξοδό του από την ύπηρεσία. Συντάξιμος μισθός νοείται ο βασικός μισθός που ίσχυε την 31.12.81 και το άναλογούν χρονοεπίδομα το όποιο θα λάμβανε ο συνταξιούχος άν ήταν στην ύπηρεσία του κατά την ήμερομηνία αυτή.

3. Για τη χορήγηση του επίδοματος χρόνου ύπηρεσίας στους διαβαθμισθέντες συνταξιούχους λαμβάνεται ύπόψη μόνο ο συντάξιμος χρόνος, βάσει του όποίου προσδιορίστηκε ή σύνταξη.

4. Οι συντάξεις των διαβαθμισθέντων συνταξιούχων της ύπό στοιχ. ζ' παραγράφου του άρθρου 18 παρ. 2 του Καταστατικού του ΤΑΚΕ περιπτώσεως, άναπροσαρμόζονται από 1.1.1982 (και όχι από 1.1.81, όπως έσφαλμένα γράφει ή απόφαση) σε ποσοστό 80ο)ο του συντάξιμου μισθού της κατά την 31.12.1981 (και όχι 31.12.1982 όπως έσφαλμένα γράφει ή απόφαση) βαθμολογικής κλίμακας στην οποία άνήκε ο κάθε διαβαθμισθείς συνταξιούχος, συντάξιμος δέ μισθός νοείται ο βασικός και το επίδομα χρόνου ύπηρεσίας.

5. Στους άμέσους ή έμέσους συνταξιούχους του ΤΑΚΕ χορηγείται από 1ης Ιανουαρίου 1982 και οίκογενειακό επίδομα σε ποσοστό 10ο)ο για τη σύζυγο και 5ο)ο για κάθε τέκνο, επί του βασικού μισθού του 6ου βαθμού της 31.12.81, με τις προϋποθέσεις που αυτό χορηγείται στους δημοσίους ύπαλλήλους.

Οι άνωτέρω αύξημένες συντάξεις θα καταβληθούν στους δικαιούχους με την έπιταγή του Ιουνίου, άφοϋ έν τώ μεταξύ θα έχει ολοκληρωθεί από τις Υπηρεσίες του ΤΑΚΕ ή άπαραίτητη διαδικασία.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

— Σπυρόπουλος Γεώργιος, 'Ιερεύς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 22, σύνταξη 9.484, εφάπαξ 244.681.

— Στιβακιάκη Βικτωρία, Πρεσβυτέρα, Β)4, έτη ύπηρεσίας 22, σύνταξη 11.091, εφάπαξ 300.048.

— Στρατουδάκη Πηνελόπη, Πρεσβυτέρα, Β)4, έτη ύπηρεσίας 27, σύνταξη 10.168, εφάπαξ 348.645.

— Μπέσκος Κων)νος, 'Ιερεύς, Α)2, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 41.270, εφάπαξ 575.011.

— Βαρακλιώτη Κωνσταντία, Πρεσβυτέρα, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 10.106, εφάπαξ 368.227.

— Μπουρελάκη Βασιλική, Πρεσβυτέρα, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 30, σύνταξη 8.949, εφάπαξ 355.151.

— Καραγιάννη Πηνελόπη, Πρεσβυτέρα, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 31, σύνταξη 9.716, εφάπαξ 375.820.

— Ζήκας 'Αθανάσιος, Ιερεύς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 34, σύνταξη 24.035, οίκογενειακό επίδομα 1.466, εφάπαξ 502.820.

— Παπαδήμας Φώτιος, Ιερεύς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, οίκογ. επίδομα 1.466, εφάπαξ 409.543.

— Λάκκας Δημήτριος, Ιερεύς, Β)4, έτη ύπηρεσίας 29, σύνταξη 22.509, οίκογ. επίδομα 1.466, εφάπαξ 392.434.

— Πολυχρονόπουλος Κων)νος, Ιερεύς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.466, εφάπαξ 270.360).

— Τσιτσιλιώτη 'Ασήμω, Πρεσβυτέρα, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 28, σύνταξη 7.746, εφάπαξ 347.450.

— Αικατερίνης 'Ιωάννης, Ιερεύς, Δ)7, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 24.062, οίκογ. επίδομα 1.466, εφάπαξ 403.107.

— Κόττας Κων)νος, Ιερεύς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, εφάπαξ 422.250.

— Κωνσταντάπουλος 'Ηλίας, Ιερεύς, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 25.570, οίκογ. επίδομα 1.466, εφάπαξ 418.036.

— Παπακωνσταντίνου Εύαγγελία, Πρεσβυτέρα, Γ)6, έτη ύπηρεσίας 35, σύνταξη 12.785, εφάπαξ 417.799.